Repertoriul jurisprudenței

CONCLUZIILE AVOCATULUI GENERAL
MELCHIOR WATHELET
prezentate la 22 martie 2018 [1]

Cauzele conexate C-47/17 și C-48/17

X (C-47/17),
X (C-48/17)
împotriva
Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie

[cerere de decizie preliminară formulată de rechtbank Den Haag, zittingsplaats Haarlem (Tribunalul din Haga, locul ședinței Haarlem, Țările de Jos)]

„Trimitere preliminară – Regulamentul (UE) nr. 604/2013 – Determinarea statului membru responsabil de examinarea unei cereri de protecție internațională prezentate într-unul dintre statele membre de către un resortisant al unei țări terțe – Regulamentul (CE) nr. 1560/2003 – Articolul 5 alineatul (2) – Cerere de preluare sau de reprimire a unui solicitant de azil – Răspuns negativ al statului membru solicitat – Cerere de reexaminare – Termen de răspuns – Nerespectare – Consecințe”

I. Introducere

1. Prezentele întrebări preliminare, depuse la grefa Curții la 1 și la 3 februarie 2017 de rechtbank Den Haag, zittingsplaats Haarlem (Tribunalul din Haga, locul ședinței Haarlem, Țările de Jos), privesc interpretarea articolului 5 alineatul (2) din Regulamentul (CE) nr. 1560/2003 al Comisiei din 2 septembrie 2003 de stabilire a normelor de aplicare a Regulamentului (CE) nr. 343/2003 al Consiliului de stabilire a criteriilor și mecanismelor de determinare a statului membru responsabil de examinarea unei cereri de azil prezentate într-unul dintre statele membre de către un resortisant al unei țări terțe [2].

2. Aceste cereri au fost formulate în cadrul litigiilor dintre doi solicitanți de azil și Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie (secretarul de stat pentru securitate și justiție, Țările de Jos, denumit în continuare „secretarul de stat”).

1 Limba originală: franceza.

2 JO 2003, L 222, p. 3, Ediție specială, 19/vol. 6, p. 140. Regulamentul nr. 1560/2003 a fost modificat printre altele prin Regulamentul de punere în aplicare (UE) nr. 118/2014 al Comisiei din 30 ianuarie 2014 de modificare a Regulamentului (CE) nr. 1560/2003 de stabilire a normelor de aplicare a Regulamentului (CE) nr. 343/2003 al Consiliului de stabilire a criteriilor și mecanismelor de determinare a statului membru responsabil de examinarea unei cereri de azil prezentate într-unul dintre statele membre de către un resortisant al unei țări terțe (JO 2014, L 39, p. 1). Articolului 5 din Regulamentul nr. 1560/2003 nu i-a fost adusă nicio modificare.

II. Cadrul juridic

A. Dreptul Uniunii

1. Regulamentul Dublin III

3. Regulamentul (CE) nr. 604/2013[3] stabilește criteriile și mecanismele de determinare a statului membru responsabil de examinarea unei cereri de protecție internațională prezentate într-unul dintre statele membre de către un resortisant al unei țări terțe sau de către un apatrid[4]. Articolele relevante din acest regulament sunt următoarele:

4. Articolul 3 alineatul (2):

„Atunci când niciun stat membru responsabil nu poate fi desemnat pe baza criteriilor menționate în prezentul regulament, primul stat membru în care a fost prezentată cererea de protecție internațională este responsabil de examinarea acesteia.

[…]

Atunci când transferul nu poate fi efectuat în temeiul prezentului alineat, către unul dintre statele membre desemnate pe baza criteriilor stabilite la capitolul III și nici către primul stat membru în care a fost prezentată cererea, statul membru care îndeplinește procedura de determinare a statului membru responsabil devine statul membru responsabil.”

5. Articolul 17 alineatul (1):

„Prin derogare de la articolul 3 alineatul (1), fiecare stat membru poate decide să examineze o cerere de protecție internațională care îi este prezentată de un resortisant al unei țări terțe sau de un apatrid, chiar dacă această examinare nu este responsabilitatea sa în temeiul criteriilor stabilite în prezentul regulament.

[…]”

6. Articolul 20 alineatele (1) și (5):

„(1) Procesul de determinare a statului membru responsabil începe imediat ce cererea de protecție internațională este prezentată pentru prima oară într-un stat membru.

[…]

(5) Un solicitant care se află în alt stat membru fără permis de ședere sau care prezintă în acel stat membru o cerere de protecție internațională, după retragerea primei sale cereri prezentate într-un alt stat membru în timpul procedurii de determinare a statului membru responsabil, este reprimit, în condițiile prevăzute la articolele 23, 24, 25 și 29, de către statul membru în care a prezentat prima dată cererea de protecție internațională, în vederea finalizării procedurii de determinare a statului membru responsabil.

3 Regulamentul Parlamentului European și al Consiliului din 26 iunie 2013 de stabilire a criteriilor și mecanismelor de determinare a statului membru responsabil de examinarea unei cereri de protecție internațională prezentate într-unul dintre statele membre de către un resortisant al unei țări terțe sau de către un apatrid (JO 2013, L 180, p. 31, denumit în continuare „Regulamentul Dublin III”).

4 Regulamentul Dublin III a abrogat și a înlocuit Regulamentul (CE) nr. 343/2003 al Consiliului din 18 februarie 2003 de stabilire a criteriilor și mecanismelor de determinare a statului membru responsabil de examinarea unei cereri de azil prezentate într-unul dintre statele membre de către un resortisant al unei țări terțe (JO 2003, L 50, p. 1, Ediție specială, 19/vol. 6, p. 56, denumit în continuare „Regulamentul Dublin II”).

[…]”

7. Articolul 21:

„(1) Atunci când un stat membru în care s-a prezentat o cerere de protecție internațională consideră că alt stat membru este responsabil de examinarea cererii, acesta poate, pe cât de repede posibil și în orice caz în termen de trei luni de la data la care a fost prezentată cererea în sensul articolului 20 alineatul (2), cere celuilalt stat membru să preia solicitantul.

Fără a aduce atingere primului paragraf, în cazul în care există un rezultat pozitiv transmis de Eurodac referitor la datele înregistrate în temeiul articolului 14 din Regulamentul (UE) nr. 603/2013 [al Parlamentului European și al Consiliului din 26 iunie 2013 privind instituirea sistemului «Eurodac» pentru compararea amprentelor digitale în scopul aplicării eficiente a Regulamentului [Dublin III] și privind cererile autorităților de aplicare a legii din statele membre și a Europol de comparare a datelor Eurodac în scopul asigurării respectării aplicării legii și de modificare a Regulamentului (UE) nr. 1077/2011 de instituire a Agenției Europene pentru Gestionarea Operațională a Sistemelor Informatice la Scară Largă în Spațiul de Libertate, Securitate și Justiție[5]], cererea se trimite în termen de două luni de la primirea rezultatului pozitiv, în temeiul articolului 15 alineatul (2) din regulamentul respectiv.

Atunci când cererea de preluare a unui solicitant nu este prezentată în termenele prevăzute la primul și al doilea paragraf, responsabilitatea pentru examinarea cererii de protecție internațională aparține statului membru în care s-a prezentat cererea.

(2) Statul membru solicitant poate cere un răspuns urgent în cazurile în care cererea de protecție internațională s-a prezentat după refuzul permisiunii de a intra sau de ședere, după o arestare pentru ședere ilegală sau după comunicarea sau executarea unui ordin de expulzare.

Cererea menționează motivele care justifică un răspuns urgent și termenul în care este așteptat un răspuns. Acest termen este de cel puțin o săptămână.

(3) În cazurile menționate la alineatele (1) și (2), cererea de preluare de către alt stat membru este prezentată folosindu-se un formular standard și include probele sau dovezile circumstanțiale astfel cum sunt descrise în cele două liste menționate la articolul 22 alineatul (3) și/sau elemente relevante din declarația solicitantului care permit autorităților statului membru solicitat să verifice dacă acesta este responsabil în temeiul criteriilor prevăzute de prezentul regulament.

Comisia [Europeană], prin acte de punere în aplicare, adoptă condiții uniforme privind pregătirea și depunerea de cereri de preluare. […]”

8. Articolul 22:

„(1) Statul membru solicitat face cercetările necesare și hotărăște asupra cererii de preluare a solicitantului de azil în termen de două luni de la data la care cererea a fost primită.

5 JO 2013, L 180, p. 1, denumit în continuare „Regulamentul Eurodac”. Sistemul Eurodac este format dintr-un sistem central, care gestionează o bază de date centrală informatizată compusă din amprentele digitale care reprezintă un element important în stabilirea adevăratei identități a solicitanților de protecție internațională și a persoanelor reținute la trecerea ilegală a frontierelor externe ale Uniunii Europene, precum și din mijloacele electronice de transmitere între statele membre și sistemul central. Unul dintre principalele obiective ale sistemului Eurodac este aplicarea eficientă a Regulamentului Dublin III. Baza de date Eurodac a fost instituită astfel încât „să se permită fiecărui stat membru să verifice dacă un resortisant al unei țări terțe sau un apatrid care se află ilegal pe teritoriul său a depus o cerere de protecție internațională într-un alt stat membru” [a se vedea considerentele (4)-(6) ale Regulamentului Eurodac]. Potrivit articolului 9 alineatul (1) din Regulamentul Eurodac, „[f]iecare stat membru ia, fără întârziere, amprentele digitale ale tuturor degetelor fiecărui solicitant de protecție internațională cu vârsta de cel puțin 14 ani și le transmite cât mai curând posibil și nu mai târziu de 72 de ore de la depunerea cererii sale de protecție internațională, astfel cum este definită la articolul 20 alineatul (2) din Regulamentul [Dublin III] […]”.

[…]

(3) Comisia, prin acte de punere în aplicare, întocmește și reexaminează periodic două liste în care se specifică probele relevante și dovezile circumstanțiale relevante […]

[…]

(6) Atunci când statul membru solicitant a invocat urgența […], statul membru solicitat depune toate eforturile pentru a se conforma termenului cerut. În cazuri excepționale, când se poate demonstra că examinarea cererii de preluare a unui solicitant este complexă, statul membru solicitat poate răspunde după termenul cerut, dar în orice caz în termen de o lună. […]

(7) Absența răspunsului la expirarea termenului de două luni menționat la alineatul (1) și a termenului de o lună menționat la alineatul (6) echivalează cu acceptarea cererii și determină obligația de a prelua persoana în cauză, inclusiv obligația de a asigura buna organizare a sosirii acesteia.”

9. Articolul 23:

„(1) În cazul în care statul membru în care o persoană menționată la articolul 18 alineatul (1) litera (b), (c) sau (d) a prezentat o nouă cerere de protecție internațională consideră că este responsabil un alt stat membru, în conformitate cu articolul 20 alineatul (5) și articolul 18 alineatul (1) literele (b), (c) sau (d), poate cere ca acest alt stat membru să reprimească persoana respectivă.

(2) Cererea de reprimire se depune cât mai rapid posibil și, în orice caz, în termen de două luni de la primirea rezultatului pozitiv transmis de unitatea centrală Eurodac, în conformitate cu articolul 9 alineatul (5) din Regulamentul [Eurodac].

În cazul în care cererea de reprimire se bazează pe alte dovezi decât cele provenite din sistemul Eurodac, acestea se trimit statului membru solicitat în termen de trei luni de la data depunerii cererii de protecție internațională în sensul articolului 20 alineatul (2).

(3) În cazul în care cererea de reprimire nu este depusă în termenul stabilit la alineatul (2), responsabilitatea pentru examinarea cererii de protecție internațională revine statului membru în care a fost prezentată noua cerere.

(4) Cererea de reprimire se face utilizând un formular standard și incluzând probe sau dovezi circumstanțiale, astfel cum sunt descrise în cele două liste menționate la articolul 22 alineatul (3), și/sau elemente relevante din declarațiile persoanei în cauză, care să permită autorităților din statul membru solicitat să verifice dacă este responsabil pe baza criteriilor stabilite în prezentul regulament.

Comisia, prin acte de punere în aplicare, adoptă condiții uniforme privind pregătirea și depunerea de cereri de reprimire. […]”

10. Articolul 25:

„(1) Statul membru solicitat efectuează verificările necesare și emite o decizie privind cererea de reprimire a persoanei în cauză cât de curând posibil și în orice caz cel târziu în termen de o lună de la data primirii cererii. Atunci când cererea se bazează pe date obținute din sistemul Eurodac, acest termen se reduce la două săptămâni.

(2) Absența unui răspuns în termenul de o lună sau de două săptămâni menționat la alineatul (1) înseamnă acceptarea cererii și implică obligația de a reprimi persoana în cauză, inclusiv obligația de a se asigura buna organizare a sosirii acesteia.”

11. Articolul 29:

„(1) Transferul solicitantului […] din statul membru solicitant către statul membru responsabil se face în conformitate cu dreptul intern al statului membru solicitant, după consultări între cele două state membre în cauză, cât de repede posibil și în cel mult șase luni de la acceptarea cererii de a prelua sau reprimi persoana în cauză sau de la hotărârea definitivă privind apelul sau revizuirea atunci când efectul suspensiv există […]

[…]

(2) Atunci când transferul nu se efectuează în termenul de șase luni, statul membru responsabil este exonerat de obligația de a prelua sau reprimi persoana în cauză și responsabilitatea se transferă statului membru solicitant. Acest termen poate fi prelungit până la maximum un an în cazul în care transferul nu a putut fi efectuat datorită detenției în închisoare a persoanei în cauză sau până la maximum optsprezece luni în cazul în care persoana în cauză se sustrage procedurii.

[…]”

12. Articolul 37:

„(1) Atunci când statele membre nu pot soluționa un litigiu privind orice alt aspect legat de aplicarea prezentului regulament, acestea pot recurge la procedura de conciliere prevăzută la alineatul (2).

(2) Procedura de conciliere este inițiată la cererea unuia dintre statele membre aflate în litigiu înaintată președintelui comitetului prevăzut la articolul 44. Prin acceptarea de a recurge la procedura de conciliere, statele membre respective se angajează să ia în considerare cât mai mult soluția propusă.

Președintele comitetului desemnează trei membri ai comitetului reprezentând trei state membre neimplicate în litigiu. Aceștia primesc argumentele celor două părți fie în scris, fie oral și, după deliberări, propun o soluție în termen de o lună, dacă este necesar în urma supunerii la vot.

[…]

Indiferent dacă este adoptată sau respinsă de către părți, soluția propusă este finală și irevocabilă.”

2. Regulamentul nr. 1560/2003

13. Articolul 5 din Regulamentul nr. 1560/2003 prevede:

„(1) Atunci când, în urma verificărilor efectuate, statul membru solicitat consideră că dovezile depuse nu determină responsabilitatea sa, răspunsul negativ trimis statului membru solicitant conține prezentarea detaliată și completă a motivelor acestui refuz.

(2) Atunci când statul membru solicitant consideră că un astfel de refuz are la bază o apreciere greșită sau când poate prezenta dovezi suplimentare, acesta poate solicita reexaminarea cererii. Această opțiune trebuie exercitată în termen de trei săptămâni de la primirea răspunsului negativ. Statul membru solicitat depune eforturi să răspundă în termen de două săptămâni. În orice caz, această procedură suplimentară nu extinde termenele prevăzute la articolul 18 alineatele (1) și (6) și la articolul 20 alineatul (1) litera (b) din Regulamentul [Dublin II].”

3. Directiva 2013/32

14. Articolul 31 alineatul (3) din Directiva 2013/32/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 26 iunie 2013 privind procedurile comune de acordare și retragere a protecției internaționale[6] prevede:

„Statele membre se asigură că procedura de examinare se încheie în termen de șase luni de la depunerea cererii.

În situațiile în care o cerere face obiectul procedurii prevăzute în Regulamentul [Dublin III], termenul de șase luni începe din momentul în care se stabilește statul membru responsabil de examinarea cererii în conformitate cu respectivul regulament, iar solicitantul este pe teritoriul respectivului stat membru și a fost preluat de autoritatea competentă.

Statele membre pot prelungi termenul de șase luni prevăzut în prezentul alineat cu o nouă perioadă care nu depășește nouă luni, în cazul în care:

(a) procedura implică elemente complexe în fapt și/sau în drept;

(b) un număr mare de resortisanți ai unei țări terțe sau apatrizi solicită simultan protecție internațională, ceea ce în practică face foarte dificilă încheierea procedurii în termenul de șase luni;

[…]

În mod excepțional, în împrejurări temeinic justificate, statele membre pot să depășească termenele prevăzute la prezentul alineat cu maximum trei luni, atunci când este necesar pentru a asigura o examinare adecvată și completă a cererii de protecție internațională.”

B. Dreptul neerlandez

15. Articolele relevante din Algemene wet bestuursrecht (Legea generală privind procedura administrativă, denumită în continuare „Awb”) sunt următoarele:

16. Articolul 4:17 alineatul 1:

„În cazul în care nu adoptă o decizie în timp util cu privire la o cerere, autoritatea administrativă este obligată să plătească o penalitate cu titlu cominatoriu pentru fiecare zi de întârziere, această durată neputând totuși depăși 42 de zile.”

17. Articolul 6:2 litera b):

„În scopul aplicării dispozițiilor legale în materia acțiunii și a reclamației, omisiunea de a adopta o decizie în timp util echivalează cu o decizie.”

18. Articolul 6:12 alineatul 2:

„Poate fi formulată o acțiune din momentul în care autoritatea administrativă nu a adoptat o decizie în timp util și termenul de două săptămâni, care începe din ziua următoare zilei în care persoana interesată a notificat în scris autoritatea administrativă cu privire la omisiunea sa, a expirat.”

6 JO 2013, L 180, p. 60.

19. Articolul 8:55b alineatul 1:

„În cazul în care acțiunea este îndreptată împotriva unei omisiuni de a adopta o decizie în timp util, instanța administrativă se pronunță, în conformitate cu articolul 8:54 din Awb, în termen de opt săptămâni de la primirea cererii și de la respectarea criteriilor prevăzute la articolul 6:5 din Awb, cu excepția cazului în care consideră necesar să efectueze activități de cercetare judecătorească în ședință."

20. Articolul 8:55c:

„Instanța administrativă stabilește, când i se solicită aceasta și când acțiunea este întemeiată, cuantumul penalității cu titlu cominatoriu datorate."

21. În conformitate cu articolul 8:55d alineatul 1 din Awb, în cazul în care acțiunea este întemeiată și nu a fost notificată încă nicio decizie, instanța administrativă obligă autoritatea administrativă să notifice o decizie în termen de două săptămâni din ziua următoare transmiterii hotărârii. Potrivit alineatului 2, instanța administrativă aplică de asemenea o penalitate cu titlu cominatoriu suplimentară pentru fiecare zi de întârziere în executarea hotărârii de către autoritatea administrativă.

III. Litigiul principal și întrebările preliminare

A. Cauza C-47/17

22. La 24 ianuarie 2016, reclamantul din litigiul principal, de cetățenie siriană, a depus la secretarul de stat din Țările de Jos o cerere de permis de ședere temporară pentru solicitantul de azil. În aceeași zi, secretarul de stat a primit un rezultat pozitiv Eurodac referitor la acest reclamant, care indica faptul că acesta ar fi depus, la 22 ianuarie 2016, o cerere de protecție internațională în Republica Federală Germania [7].

23. La 24 martie 2016, în temeiul articolului 18 alineatul (1) litera b) din Regulamentul Dublin III, secretarul de stat a prezentat autorităților germane o cerere de reprimire a reclamantului din litigiul principal.

24. La 7 aprilie 2016, autoritățile germane au respins cererea de reprimire [8].

25. La 14 aprilie 2016, în conformitate cu articolul 5 alineatul (2) din Regulamentul nr. 1560/2003, secretarul de stat a prezentat autorităților germane o cerere de reexaminare, care nu a primit răspuns.

26. Prin scrisoarea din 29 august 2016, reclamantul din litigiul principal a solicitat secretarului de stat să îi examineze cererea și să considere refuzul autorităților germane din 7 aprilie 2016 drept un refuz definitiv. Secretarul de stat nu a răspuns pe fond la această cerere.

7 În observațiile sale scrise, Comisia consideră că reclamantul din litigiul principal nu a depus o cerere de protecție internațională în Republica Federală Germania. Aceasta constată că „[o] scrisoare din partea avocatului persoanei interesate către autoritățile neerlandeze se referă la o scrisoare din 4 iulie 2016 din partea Bundesamt für Migration und Flüchtlinge (Oficiul Federal German pentru Migrație și Refugiați […]), care ar preciza că amprentele digitale ale tuturor străinilor care intră pe teritoriul Germaniei sunt prelevate și că toate acestea sunt înregistrate în „categoria 1" a sistemului Eurodac – cea a solicitanților de azil, care trebuie diferențiată de categoria persoanelor reținute cu ocazia trecerii ilegale a frontierei externe – indiferent dacă o cerere de azil a fost efectiv depusă sau nu a fost depusă. Între timp, aceste proceduri de înregistrare ar fi avut ca rezultat faptul că autoritățile germane, ca și în cazul de față, au respins cereri ale serviciului neerlandez, pentru motivul că nu a fost depusă nicio cerere de azil" (a se vedea punctul 8 din aceste observații).

8 Potrivit Comisiei, la 7 aprilie 2016, autoritățile germane ar fi răspuns „pentru moment în sens negativ pentru a respecta termenul de răspuns prevăzut la articolul 25 alineatul (1) din Regulamentul Dublin III. Răspunsul necesit[a] o examinare mai profundă în Germania, cu privire la care [autoritățile neerlandeze] ar fi informate fără a fi necesar să facă cerere în acest sens" (a se vedea punctul 5 din observațiile scrise ale acesteia).

27. La 14 noiembrie 2016, reclamantul din litigiul principal a intrat în greva foamei și a setei.

28. La 17 noiembrie 2016, reclamantul a depus o acțiune la instanța de trimitere, invocând absența unei decizii, în timp util, cu privire la cererea sa de permis de ședere temporară pentru solicitantul de azil, solicitându-i obligarea secretarului de stat la plata unei penalități cu titlu cominatoriu începând din ziua în care acesta ar fi trebuit să adopte o decizie, obligându-l să adopte o decizie într-un termen pe care instanța îl va stabili, precum și însoțirea acestei somații de o penalitate cu titlu cominatoriu suplimentară de 100 de euro pe zi de întârziere [9].

29. În jurul datei de 23 noiembrie 2016, reclamantul din litigiul principal a reînceput să mănânce și să bea.

30. La 22 decembrie 2016, secretarul de stat a informat instanța de trimitere cu privire la faptul că, la 14 decembrie 2016, acesta a renunțat la cererea de reprimire prezentată autorităților germane și că cererea de azil a reclamantului din litigiul principal ar fi în prezent prelucrată conform Nederlandse Algemene Asielprocedure (procedura generală de azil neerlandeză).

31. Prin decizia din 26 ianuarie 2017, reclamantului din litigiul principal i-a fost acordat statutul de refugiat.

32. Părțile din litigiul principal nu sunt de acord cu privire la aspectul dacă termenul în care secretarul de stat trebuia să se pronunțe cu privire la cererea de permis de ședere temporară pentru solicitantul de azil, depusă de reclamantul din litigiul principal la 24 ianuarie 2016, expirase între timp.

33. În această privință, reclamantul din litigiul principal susține printre altele că, după expirarea termenelor stabilite la articolele 23 și 25 din Regulamentul Dublin III pentru procedura de reprimire, statul membru responsabil trebuie să fi fost determinat. În cazul în care statul membru solicitat furnizează, în termen, un răspuns negativ la cererea de reprimire, responsabilitatea revine, din acel moment, statului membru solicitant. Prin urmare, termenul de șase luni pentru a se pronunța cu privire la cererea de azil ar începe să curgă de la acest moment. Dat fiind că, la 7 aprilie 2016, autoritățile germane au refuzat cererea de reprimire, Regatul Țărilor de Jos ar fi fost, începând cu aceeași dată, responsabil de examinarea cererii de azil a reclamantului, astfel încât termenul stabilit pentru a decide cu privire la această cerere a expirat la 7 octombrie 2016.

34. În schimb, în opinia secretarului de stat, termenul pentru soluționarea cererii menționate a început să curgă numai de la 14 decembrie 2016, dată la care Regatul Țărilor de Jos a declarat că este responsabil cu prelucrarea acesteia.

35. În aceste condiții, instanța de trimitere a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:

„1) Având în vedere obiectivul, conținutul și domeniul de aplicare ale Regulamentului [Dublin III] și ale Directivei [2013/32], statul membru solicitat trebuie să răspundă la cererea de reexaminare prevăzută la articolul 5 alineatul (2) din Regulamentul [nr. 1560/2003] într-un termen de două săptămâni?

2) În cazul unui răspuns negativ la prima întrebare, trebuie aplicat, având în vedere articolul 5 alineatul (2) ultima teză din Regulamentul [nr. 1560/2003], termenul maxim de o lună prevăzut la articolul 20 alineatul (1) litera (b) din Regulamentul [Dublin II] (devenit articolul 25 alineatul (1) din Regulamentul [Dublin III])?

9 În cadrul ședinței din 16 ianuarie 2018, avocatul reclamantului din litigiul principal în cauza C-47/17 a confirmat că plata cu titlu cominatoriu ar trebui înțeleasă ca o sumă care trebuie plătită pe zi de întârziere, inclusiv în trecut, în termenul stabilit pentru luarea deciziei de către autoritatea administrativă.

3) În cazul unui răspuns negativ la prima și la a doua întrebare, statul membru solicitat dispune, având în vedere termenii «depune eforturi» care figurează la articolul 5 alineatul (2) din Regulamentul [nr. 1560/2003], de un termen rezonabil pentru a răspunde la cererea de reexaminare?

4) În cazul în care statul membru solicitat trebuie efectiv să răspundă într-un termen rezonabil la cererea de reexaminare prevăzută la articolul 5 alineatul (2) din Regulamentul [nr. 1560/2003], se mai poate vorbi despre un termen rezonabil după mai mult de șase luni, astfel cum este situația în cauza principală? În cazul unui răspuns negativ la această întrebare, ce trebuie să se înțeleagă prin «termen rezonabil»?

5) În cazul în care statul membru solicitat nu răspunde la cererea de reexaminare nici în termen de două săptămâni, nici în termen de o lună, nici într-un termen rezonabil, ce consecințe trebuie deduse din aceasta? În acest caz, statul membru solicitant este responsabil de examinarea pe fond a cererii de azil depuse de străin sau responsabil este statul membru solicitat?

6) În cazul în care trebuie să se considere că, din motivul absenței unui răspuns în timp util la cererea de reexaminare prevăzută la articolul 5 alineatul (2) din Regulamentul [nr. 1560/2003], statul membru solicitat devine responsabil de examinarea pe fond a cererii de azil, care este termenul în care statul membru solicitant, mai precis pârâtul din cauza principală, trebuie să comunice această informație străinului?”

B. Cauza C-48/17

36. La 22 septembrie 2015, reclamantul din litigiul principal, de cetățenie eritreeană, a depus în Țările de Jos o cerere de permis de ședere temporară pentru solicitantul de azil. În conformitate cu baza de date Eurodac, reclamantul introdusese deja, la 9 iunie 2015, o cerere de protecție internațională în Elveția.

37. Deși cererea de decizie preliminară nu conține nicio informație în această privință, din dosarul național pare să rezulte că reclamantul din litigiul principal a ajuns la sfârșitul lunii mai a anului 2015, prin Marea Mediterană, în Italia, unde însă nu au fost prelevate amprentele sale digitale. Ulterior, acesta s-a deplasat în Elveția, unde a ajuns la data de 8 iunie 2015. La 17 septembrie 2015, el a părăsit Elveția și s-a deplasat, prin Franța, în Țările de Jos.

38. La 20 noiembrie 2015, secretarul de stat a prezentat autorităților elvețiene o cerere de reprimire a reclamantului din litigiul principal în temeiul articolului 18 alineatul (1) litera (b) din Regulamentul Dublin III.

39. La 25 noiembrie 2015, autoritățile elvețiene au respins această cerere, pentru motivul că Confederația Elvețiană transmisese anterior către Republica Italiană o cerere de preluare sau de reprimire a acestuia, care rămăsese fără răspuns, astfel încât, de la 1 septembrie 2015, Republica Italiană ar fi devenit responsabilă pentru prelucrarea cererii de azil.

40. La 27 noiembrie 2015, secretarul de stat a transmis către autoritățile italiene o cerere în temeiul articolului 18 alineatul (1) litera (b) din Regulamentul Dublin III de preluare sau de reprimire a reclamantului din litigiul principal.

41. La 30 noiembrie 2015, autoritățile italiene au respins această cerere.

42. La 1 decembrie 2015, secretarul de stat a prezentat autorităților italiene o cerere de reexaminare în temeiul articolului 5 alineatul (2) din Regulamentul nr. 1560/2003, iar la 18 ianuarie 2016 a trimis o scrisoare de revenire acestor autorități.

43. La 26 ianuarie 2016, autoritățile italiene au acceptat cererea de reprimire a reclamantului din litigiul principal [10].

44. Prin decizia din 19 aprilie 2016, secretarul de stat a refuzat să examineze cererea de eliberare a unui permis de ședere temporară pentru solicitantul de azil depusă de reclamantul din litigiul principal, pentru motivul că Republica Italiană ar fi responsabilă de prelucrarea cererii respective.

45. Reclamantul din litigiul principal a formulat o acțiune împotriva acestei decizii în fața instanței de trimitere. De asemenea, acesta a solicitat judecătorului delegat cu luarea măsurilor provizorii să interzică, cu titlu de măsuri provizorii, secretarului de stat expulzarea sa înainte de expirarea unui termen de patru săptămâni de la data la care instanța de trimitere se va fi pronunțat asupra acțiunii. Prin ordonanța din 30 iunie 2016, judecătorul delegat cu luarea măsurilor provizorii a admis această cerere de măsuri provizorii.

46. Părțile au opinii divergente în special cu privire la aspectul dacă secretarul de stat a devenit responsabil de examinarea cererii de permis de ședere temporară pentru solicitantul de azil depuse de reclamantul din litigiul principal la 22 septembrie 2015 din cauza faptului că autoritățile italiene, după ce inițial au respins cererea de preluare sau de reprimire transmisă de secretarul de stat, nu au răspuns la cererea de reexaminare în termenul prevăzut.

47. În aceste condiții, instanța de trimitere a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:

„1) Având în vedere obiectivul, conținutul și domeniul de aplicare ale Regulamentului [Dublin III] și ale Directivei [2013/32], statul membru solicitat trebuie să răspundă la cererea de reexaminare prevăzută la articolul 5 alineatul (2) din Regulamentul [nr. 1560/2003] într-un termen de două săptămâni?

2) În cazul unui răspuns negativ la prima întrebare, trebuie aplicat, având în vedere articolul 5 alineatul (2) ultima teză din Regulamentul [nr. 1560/2003], termenul maxim de o lună prevăzut la articolul 20 alineatul (1) litera (b) din Regulamentul [Dublin II] (devenit articolul 25 alineatul (1) din Regulamentul [Dublin III])?

3) În cazul unui răspuns negativ la prima și la a doua întrebare, statul membru solicitat dispune, având în vedere termenii «depune eforturi» care figurează la articolul 5 alineatul (2) din Regulamentul [nr. 1560/2003], de un termen rezonabil pentru a răspunde la cererea de reexaminare?

4) În cazul în care statul membru solicitat trebuie efectiv să răspundă într-un termen rezonabil la cererea de reexaminare prevăzută la articolul 5 alineatul (2) din Regulamentul [nr. 1560/2003], se mai poate vorbi despre un termen rezonabil după șapte săptămâni și jumătate, astfel cum este situația în cauza principală? În cazul unui răspuns negativ la această întrebare, ce trebuie să se înțeleagă prin «termen rezonabil»?

5) În cazul în care statul membru solicitat nu răspunde la cererea de reexaminare nici în termen de două săptămâni, nici într-un termen rezonabil, ce consecințe trebuie deduse din aceasta? În acest caz, statul membru solicitant este responsabil de examinarea pe fond a cererii de azil depuse de străin sau responsabil este statul membru solicitat?

10 Deși din dosar rezultă că reclamantul din litigiul principal nu a formulat o cerere de azil în Italia, astfel încât ar fi vorba în speță de o decizie de preluare (și nu de o reprimire), notificarea autorităților italiene de acceptare a transferului se referă la articolul 18 alineatul (1) litera (b) din Regulamentul Dublin III. De asemenea, remarcăm că, potrivit Comisiei, „la 8 aprilie 2016, avocatul persoanei interesate a arătat că Italia nu [devenise] responsabilă la 26 ianuarie 2016, ci la 1 septembrie 2015. Termenul de șase luni pentru transfer, menționat la articolul 29 din Regulamentul Dublin III, expirase, așadar, deja” (a se vedea punctul 23 din observațiile scrise ale Comisiei).

6) În cazul în care trebuie să se considere că, din motivul absenței unui răspuns în timp util la cererea de reexaminare prevăzută la articolul 5 alineatul (2) din Regulamentul [nr. 1560/2003], statul membru solicitat devine responsabil de examinarea pe fond a cererii de azil, care este termenul în care statul membru solicitant, mai precis pârâtul din cauza principală, trebuie să comunice această informație străinului?"

IV. Procedura în fața Curții

48. Prin Decizia președintelui Curții din 13 februarie 2016, cauza C-47/17 a fost conexată cu cauza C-48/17 pentru buna desfășurare a fazei scrise și a fazei orale ale procedurii, precum și în vederea pronunțării hotărârii, întrebările preliminare adresate de aceeași instanță în aceste două cauze fiind în esență identice [11].

49. Au depus observații scrise reclamantul din litigiul principal în cauza C-47/17, guvernele neerlandez, maghiar, guvernul Regatului Unit și cel al Confederației Elvețiene, precum și Comisia.

50. Prin scrisoarea Curții din 16 octombrie 2017, persoanele interesate menționate la articolul 23 din statutul Curții au fost rugate să răspundă în mod succint la o serie de întrebări scrise.

51. Reclamanții din litigiile principale în cauzele C-47/17 și C-48/17, guvernele neerlandez și german, precum și Comisia au depus răspunsuri scrise.

52. Reclamanții din litigiile principale în cauzele conexate C-47/17 și C-48/17, guvernele neerlandez, german și guvernul Regatului Unit, precum și Comisia au prezentat observații orale în ședința care a avut loc la 16 ianuarie 2018.

V. Analiză

A. Observații introductive

53. Principiul încrederii reciproce care stă la baza sistemului european comun de azil a determinat legiuitorul Uniunii să adopte printre altele Regulamentul Dublin III, mai întâi pentru a raționaliza soluționarea cererilor de protecție internațională și pentru a evita aglomerarea sistemului prin obligarea statelor să soluționeze cereri multiple introduse de același solicitant și apoi pentru a întări securitatea juridică privind determinarea statului responsabil de soluționarea cererii de azil și pentru a evita astfel *„forum shopping-ul"*, *sistemul având ca obiectiv principal accelerarea soluționării cererilor atât în interesul solicitanților de azil, cât și al statelor participante* [12].

54. Astfel, obiectul Regulamentului Dublin III, conform articolului 1 din acesta, este să stabilească criteriile și mecanismele de determinare a statului membru responsabil de examinarea unei cereri de protecție internațională prezentate într-unul dintre statele membre de către un resortisant al unei țări terțe sau de către un apatrid [13].

11 În a patra întrebare din cauza C-47/17, cuvintele „mai mult de șase luni" au fost înlocuite în cauza C-48/17 cu cuvintele „șapte săptămâni și jumătate", iar în a cincea întrebare din cauza C-47/17, cuvintele „nici în termen de o lună" nu au fost reluate în prima teză a celei de a cincea întrebări din cauza C-48/17.

12 A se vedea în acest sens Hotărârea din 10 decembrie 2013, Abdullahi (C-394/12, EU:C:2013:813, punctele 53 și 54 și jurisprudența citată). Sublinierea noastră.

13 Considerentul (4) al Regulamentului Dublin III prevede că sistemul european comun de azil trebuie să includă o metodă clară și operațională pentru determinarea statului membru responsabil de examinarea unei cereri de azil. Potrivit considerentului (5) al respectivului regulament, „[o] astfel de metodă ar trebui să se întemeieze pe criterii obiective și echitabile atât pentru statele membre, cât și pentru persoanele în cauză. Ar trebui, în principiu, să facă posibilă determinarea rapidă a statului membru responsabil, astfel încât să se garanteze accesul efectiv la procedurile pentru acordarea protecției internaționale și să nu compromită obiectivul prelucrării rapide a cererilor de protecție internațională".

1. Procedurile de preluare și reprimire

55. „[Î]n conformitate cu articolul 3 alineatul (1) din Regulamentul Dublin III, o cerere de azil prezentată de un resortisant al unei țări terțe sau de un apatrid pe teritoriul unuia dintre statele membre, oricare ar fi acesta, este, în principiu, examinată doar de statul membru pe care criteriile enunțate în capitolul III din acest regulament îl desemnează drept responsabil”[14]. Articolul 7 alineatul (1) din regulamentul Dublin III precizează că criteriile pentru determinarea statului membru responsabil sunt aplicate în ordinea în care acestea sunt prezentate în capitolul III din regulamentul menționat. Cu toate acestea, pe lângă criteriile stabilite în capitolul III din Regulamentul Dublin III, pentru a desemna un singur stat membru ca fiind responsabil de examinarea unei cereri de protecție internațională, capitolul VI din regulamentul menționat instituie proceduri de preluare și reprimire de către un alt stat membru care contribuie, *în aceeași măsură precum criteriile stabilite în capitolul III din același regulament*, la determinarea statului membru responsabil[15].

56. Dispozițiile care reglementează procedurile de preluare și de reprimire instituite prin Regulamentul Dublin III prevăd o serie de termene imperative, precum și consecințe în cazul expirării acestor termene. În opinia noastră, obiectivul de a accelera prelucrarea cererilor de protecție internațională în interesul atât al solicitanților de azil, cât și al statelor participante se află la baza termenelor imperative stabilite în capitolul VI din Regulamentul Dublin III.

57. Astfel, articolul 21 alineatul (1) din Regulamentul Dublin III prevede că cererea unui stat membru de preluare de către un alt stat membru trebuie făcută pe cât de repede posibil și, în orice caz, în termen de trei luni de la data la care a fost prezentată cererea de protecție internațională[16]. Legiuitorul Uniunii a definit efectele expirării acestor termene precizând, la articolul 21 alineatul (1) al treilea paragraf din Regulamentul Dublin III, că, atunci când cererea respectivă nu este prezentată în termenele menționate, responsabilitatea pentru examinarea cererii de protecție internațională aparține statului membru în care aceasta a fost prezentată[17].

58. La punctul 62 din Hotărârea din 26 iulie 2017, Mengesteab (C-670/16, EU:C:2017:587), Curtea a statuat că, în temeiul articolului 27 alineatul (1) din Regulamentul Dublin III, un solicitant de protecție internațională poate invoca, în cadrul unei căi de atac formulate împotriva unei decizii de transfer adoptate în privința sa, expirarea unui termen prevăzut la articolul 21 alineatul (1) din regulamentul menționat.

14 Hotărârea din 16 februarie 2017, C. K. și alții (C-578/16 PPU, EU:C:2017:127, punctul 56). Capitolul IV din Regulamentul Dublin III identifică situațiile în care un stat membru poate fi considerat responsabil pentru examinarea unei cereri de azil, prin derogare de la aceste criterii.

15 A se vedea în acest sens Hotărârea din 25 octombrie 2017, Shiri (C-201/16, EU:C:2017:805, punctul 39). La punctul 53 din Hotărârea din 26 iulie 2017, Mengesteab (C-670/16, EU:C:2017:587), Curtea a declarat că, „deși dispozițiile articolului 21 alineatul (1) din acest regulament urmăresc să reglementeze procedura de preluare, ele contribuie de asemenea, în aceeași măsură ca criteriile stabilite în capitolul III din regulamentul menționat, la determinarea statului membru responsabil, în sensul aceluiași regulament. Prin urmare, o decizie de transfer către un alt stat membru decât cel în care a fost prezentată cererea de protecție internațională nu poate fi valabil adoptată după expirarea termenelor care figurează în aceste dispoziții”.

16 A se vedea Hotărârea din 26 iulie 2017, Mengesteab (C-670/16, EU:C:2017:587, punctul 51). Fără a aduce atingere acestui prim termen, în cazul în care există un rezultat pozitiv transmis de Eurodac referitor la datele înregistrate în temeiul articolului 14 din Regulamentul Eurodac, această cerere trebuie să fie formulată în termen de două luni de la primirea rezultatului. La punctul 67 din Hotărârea din 26 iulie 2017, Mengesteab (C-670/16, EU:C:2017:587), Curtea a statuat că din însuși modul de redactare a articolului 21 alineatul (1) din Regulamentul Dublin III reiese că cererea de preluare trebuie neapărat să fie formulată cu respectarea termenelor prevăzute la această dispoziție.

17 A se vedea Hotărârea din 26 iulie 2017, Mengesteab (C-670/16, EU:C:2017:587, punctul 52). La punctul 61 din această hotărâre, Curtea a declarat că „articolul 21 alineatul (1) [al treilea paragraf] din regulamentul menționat […] prevede, în cazul expirării termenelor prevăzute la cele două paragrafe anterioare, un transfer de plin drept al responsabilității către statul membru în care a fost prezentată cererea de protecție internațională, fără a condiționa acest transfer de vreo reacție a statului membru solicitat”. La punctul 54 din această hotărâre, Curtea a statuat că „[d]ispozițiile [articolului 21 alineatul (1) din Regulamentul Dublin III] contribuie astfel în mod decisiv la realizarea obiectivului prelucrării rapide a cererilor de protecție internațională, menționat în considerentul (5) al Regulamentului Dublin III, garantând, în caz de întârziere în desfășurarea procedurii de preluare, că examinarea cererii de protecție internațională are loc în statul membru în care a fost prezentată această cerere, pentru a nu amâna și mai mult această examinare prin adoptarea și executarea unei decizii de transfer”.

59. În plus, în conformitate cu articolul 22 alineatul (1) din Regulamentul Dublin III, statul membru solicitat are un termen de două luni pentru a accepta în mod explicit o cerere de preluare [18]. În temeiul articolului 22 alineatul (7) din Regulamentul Dublin III, în cazul în care statul membru solicitat nu răspunde acestei solicitări la expirarea termenului de două luni menționat la alineatul (1) [19], acest lucru echivalează cu acceptarea implicită a cererii și determină obligația de a prelua persoana în cauză.

60. În temeiul articolului 23 alineatul (2) primul paragraf din Regulamentul Dublin III, cererea de reprimire trebuie depusă cât mai rapid posibil și în orice caz în termen de două luni de la primirea rezultatului pozitiv transmis de unitatea centrală Eurodac. Potrivit articolului 23 alineatul (2) al doilea paragraf din acest regulament, în cazul în care cererea de reprimire se bazează pe alte dovezi decât cele din sistemul Eurodac, acestea se trimit statului membru solicitat în termen de trei luni de la data depunerii cererii de protecție internațională. Articolul 23 alineatul (3) din Regulamentul Dublin III prevede că, în cazul în care cererea de reprimire nu este depusă în termenul stabilit la alineatul (2), responsabilitatea pentru examinarea cererii de protecție internațională revine statului membru în care a fost prezentată noua cerere.

61. În temeiul articolului 25 alineatul (2) din Regulamentul Dublin III, în cazul în care statul membru solicitat nu răspunde la o cerere de reprimire în termenul de o lună sau de două săptămâni, atunci când cererea se bazează pe date obținute din sistemul Eurodac, acest lucru înseamnă acceptarea cererii și implică obligația de a reprimi persoana în cauză.

62. Cu toate acestea, trebuie subliniat faptul că, în cazul în care statul membru solicitat răspunde negativ la o cerere de preluare sau de reprimire în termenele stabilite la articolul 22 alineatele (1) și (6) și la articolul 25 alineatul (1) din Dublin III, acest regulament *nu definește efectele acestui răspuns* [20].

63. În această privință, Regulamentul Dublin III nu prevede că astfel de răspunsuri negative implică în mod obligatoriu responsabilitatea statului membru solicitant pentru examinarea unei cereri de protecție internațională [21]. În plus, în aceste circumstanțe, Regulamentul Dublin III nu precizează termenul în care trebuie stabilit statul membru care este responsabil de cererea de protecție internațională [22].

64. În pofida acestei lipse a unei precizări, considerăm că, în cazul în care un stat membru pune în aplicare Regulamentul Dublin III, dreptul la bună administrare, în special dreptul oricărei persoane de a beneficia de un tratament *într-un termen rezonabil*, care constituie un principiu general al dreptului Uniunii, își găsește aplicarea în cadrul procedurilor desfășurate de autoritățile naționale competente [23]. Prin urmare, în pofida absenței, în unele cazuri, a unui termen imperativ, determinarea statului membru responsabil trebuie să aibă loc într-un termen rezonabil.

18 Articolul 22 alineatul (6) din Regulamentul Dublin III prevede un termen de o lună, în anumite circumstanțe, pentru a răspunde la cererea de preluare.

19 Sau a termenului de o lună prevăzută la alineatul (6).

20 Potrivit Comisiei, „Regulamentul Dublin III nu conține nicio dispoziție cu aplicabilitate generală pentru termenul în care stabilirea responsabilității unui stat membru trebuie să fie efectuată atunci când statul membru solicitat a transmis răspunsul său negativ în termenul prevăzută la articolul 22 alineatele (1) și (6) și la articolul 25 alineatul (1)” (a se vedea punctul 3 din răspunsurile la întrebările scrise).

21 Astfel, rămâne de văzut dacă criteriile stabilite în capitolul III din Regulamentul Dublin rămân aplicabile sau dacă responsabilitatea este transferată automat statului membru solicitant.

22 Ni se pare, în această privință, că Regulamentul Dublin III este destul de lacunar.

23 Hotărârea din 8 mai 2014, N. (C-604/12, EU:C:2014:302, punctele 49 și 50).

2. Transferurile

65. În cererile sale de decizie preliminară, instanța de trimitere face mai multe referiri la sistemul de transfer prevăzut la articolul 29 din Regulamentul Dublin III și la dreptul la o cale de atac prevăzut la articolul 27 din regulamentul respectiv.

66. În conformitate cu articolul 29 alineatul (1) primul paragraf din Regulamentul Dublin III, transferul persoanei în cauză se face cât de repede posibil și în cel mult șase luni *de la acceptarea de către un alt stat membru a cererii* de a prelua sau de a reprimi această persoană sau de la hotărârea definitivă privind apelul sau revizuirea atunci când efectul suspensiv există.

67. Articolul 29 alineatul (2) din regulamentul menționat precizează că, atunci când transferul nu se efectuează în termenul de șase luni [24], statul membru responsabil este exonerat de obligația de a prelua sau de a reprimi persoana în cauză și responsabilitatea se transferă statului membru solicitant. Potrivit Curții, acest transfer către statul membru solicitant este unul de drept, fără a fi necesar ca statul membru responsabil să refuze preluarea sau reprimirea persoanei în cauză [25].

68. Articolul 27 alineatul (1) din Regulamentul Dublin III prevede că solicitantul de protecție internațională are în fața unei instanțe naționale dreptul la o cale eficientă de atac sau o revizuire, în fapt și în drept, împotriva unei decizii de transfer. În plus, conform articolului 27 alineatul (3) litera (c) din Regulamentul Dublin III, în cazul în care legislația națională prevede că persoana în cauză are posibilitatea de a solicita unei instanțe naționale suspendarea punerii în aplicare a deciziei de transfer până la pronunțarea unei hotărâri privind apelul sau revizuirea, instanța sesizată trebuie să se pronunțe asupra acestei cereri într-un termen rezonabil și să motiveze decizia în caz de respingere a cererii respective.

69. În ceea ce privește termenul de șase luni prevăzut la articolul 29 alineatele (1) și (2) din Regulamentul Dublin III, din cuprinsul punctului 44 din Hotărârea din 25 octombrie 2017, Shiri (C-201/16, EU:C:2017:805), rezultă că solicitantul de protecție internațională trebuie să poată dispune de o cale de atac efectivă și rapidă care să îi permită să invoce expirarea acestui termen.

70. Dat fiind că, în cauza C-47/17, autoritățile germane au respins cererea secretarului de stat de a prelua sau de a reprimi persoana în interesată [26] și nici nu au răspuns cel puțin la cererea secretarului de stat de reexaminare [27], ni se pare că, în absența determinării statului membru responsabil, problema unui transfer în temeiul articolului 29 din Regulamentul Dublin III este prematură sau irelevantă.

71. În plus, remarcăm că, în observațiile sale scrise prezentate în cauza C-48/17, Comisia a remarcat faptul că, „[l]a 31 martie 2016, autoritățile neerlandeze au informat avocatul persoanei interesate cu privire la intenția lor de a nu prelucra cererea de azil a acesteia din urmă și de a o transfera către Italia. […] La 8 aprilie 2016, avocatul persoanei interesate a subliniat că Republica Italiană nu a devenit responsabilă la 26 ianuarie 2016, ci la 1 septembrie 2015. Termenul de șase luni pentru efectuarea transferului, menționat la articolul 29 din Regulamentul Dublin III, era, așadar, deja expirat. […] La 27 septembrie 2016, în completarea motivelor acțiunii, avocatul persoanei interesate sugerează

24 Conform articolului 29 alineatul (2) din Regulamentul Dublin III, „[a]cest termen [de șase luni] poate fi prelungit până la maximum *un an* în cazul în care transferul nu a putut fi efectuat datorită detenției în închisoare a persoanei în cauză sau până la maximum *optsprezece luni* în cazul în care persoana în cauză se sustrage procedurii”. Sublinierea noastră.

25 Hotărârea din 25 octombrie 2017, Shiri (C-201/16, EU:C:2017:805, punctele 27, 29 și 34). La punctul 39 din această hotărâre, Curtea a declarat că „procedurile de preluare și de reprimire instituite de Regulamentul Dublin III trebuie în special să se desfășoare cu respectarea unei serii de termene imperative, printre care figurează termenul de șase luni menționat la articolul 29 alineatele (1) și (2) din acest regulament. Deși aceste dispoziții urmăresc să reglementeze aceste proceduri, ele contribuie de asemenea, în aceeași măsură precum criteriile stabilite în capitolul III din același regulament, la determinarea statului membru responsabil”. În plus, la punctul 41 din această hotărâre, Curtea a statuat că „termenele enunțate la articolul 29 din Regulamentul Dublin III au ca obiect nu numai reglementarea adoptării, ci și a executării deciziei de transfer”.

26 A se vedea punctul 24 din prezentele concluzii.

27 A se vedea punctul 25 din prezentele concluzii.

că o întrebare preliminară ar fi utilă pentru interpretarea articolului 5 din Regulamentul nr. 1560/2003, precum și a articolului 29 din Regulamentul Dublin III – se pune astfel problema în ce măsură Republica Italiană este responsabilă de cererea de azil a persoanei interesate, întrucât nu s-a stabilit că Confederația Elvețiană a prelungit termenul de șase luni prevăzut la articolul 29, informând Republica Italiană că persoana interesată nu putea fi transferată de Confederația Elvețiană pentru că părăsise țara pentru o destinație necunoscută".

72. Or, este necesar să se sublinieze că instanța de trimitere nu a adresat nicio întrebare referitoare la articolul 29 din Regulamentul Dublin III. Astfel, întrebările sale se referă doar la articolul 5 alineatul (2) din Regulamentul nr. 1560/2003. Rezultă că problema dacă termenele de transfer prevăzute la articolul 29 din Regulamentul Dublin III au fost respectate în cauzele conexate C-47/17 și C-48/17 nu este în fața Curții.

3. Articolul 31 alineatul (3) din Directiva 2013/32

73. Articolul 31 alineatul (1) din Directiva 2013/32 prevede că „[s]tatele membre prelucrează cererile de protecție internațională în cadrul unei proceduri de examinare […]". În plus, conform articolului 31 alineatul (3) din această directivă, „[s]tatele membre se asigură că procedura de examinare se încheie în termen de șase luni de la data depunerii cererii". Potrivit aceleiași dispoziții, termenul de șase luni începe să curgă din momentul în care se stabilește statul membru responsabil de examinarea cererii în conformitate cu Regulamentul Dublin III, iar solicitantul este pe teritoriul respectivului stat membru și a fost preluat de autoritatea competentă.

74. În consecință, prelucrarea cererilor de protecție internațională este *în mod clar consecutivă* determinării statului membru responsabil în conformitate cu Regulamentul Dublin III și, după caz, transferului persoanei în cauză [28]. Or, în pofida stabilirii anumitor termene imperative în Regulamentul Dublin III, această determinare și transferul se pot întinde pe perioade lungi, indiferent de imperativul celerității, dacă procedurile de preluare sau de reprimire și de transfer sunt inițiate și dacă persoana în cauză face uz de căile de atac sau de revizuire cu efect suspensiv care îi sunt puse la dispoziție [29]. Prin urmare, este imposibil să se stabilească în abstract un termen maxim sau chiar rezonabil pentru această determinare [30], în pofida încercărilor efectuate în acest sens de instanța de trimitere. Fiecare cauză trebuie apreciată de la caz la caz.

75. De asemenea, trebuie remarcat faptul că, în Hotărârea din 26 iulie 2017, Mengesteab (C-670/16, EU:C:2017:587, punctul 102), Curtea subliniază că dispozițiile Regulamentului Dublin III și ale Directivei 2013/32 instituie proceduri diferite, care prezintă cerințe proprii și care sunt supuse, în special în materie de termene, unor regimuri distincte.

76. În acest context trebuie să se examineze întrebările adresate de instanța de trimitere cu privire la procedura de reexaminare, astfel cum este prevăzută la articolul 5 alineatul (2) din Regulamentul nr. 1560/2003.

28 Potrivit Comisiei, „din articolul 31 alineatul (3) al doilea paragraf din Directiva 2013/32 reiese că termenul de șase luni (reînnoibil) pentru prelucrarea cererii de azil începe să curgă din momentul în care statul membru responsabil a fost stabilit în conformitate cu Regulamentul [Dublin III] și în care solicitantul se află pe teritoriul acestui stat membru și a fost preluat de autoritatea competentă" (a se vedea punctul 72 din observațiile acesteia).

29 În răspunsurile sale la întrebările scrise ale Curții, guvernul german consideră că, în pofida faptului că obiectivul Regulamentului Dublin III este prelucrarea rapidă a cererilor de protecție internațională, „nu este totuși posibilă reducerea procedurii la durata cea mai scurtă posibilă în toate cazurile, deoarece procedura se poate prelungi în cazul exercitării de reclamant a căii de atac împotriva deciziei sau în cazul evadării sau al detenției. În aceste cazuri, Regulamentul Dublin III însuși prevede o începere cu întârziere sau o prelungire a termenului de șase luni prevăzut la articolul 29 alineatul (1) primul paragraf" (a se vedea punctul 5 din răspunsurile sale la întrebări).

30 Și, în consecință, termenul maxim pentru prelucrarea unei cereri de protecție internațională, care începe să curgă numai odată cu determinarea statului membru responsabil și numai dacă celelalte condiții prevăzute la articolul 31 alineatul (3) din Directiva 2013/32 sunt îndeplinite.

B. Cu privire la prima întrebare preliminară

77. Prin intermediul primei întrebări, instanța de trimitere ridică problema dacă statul membru solicitat trebuie, ținând seama de obiectivul, de conținutul și de domeniul de aplicare ale Regulamentului Dublin III și ale Directivei 2013/32, să răspundă la cererea de reexaminare prevăzută la articolul 5 alineatul (2) din Regulamentul nr. 1560/2003 într-un termen de două săptămâni. Prin această întrebare se urmărește în special să se stabilească dacă termenul de răspuns la cererea de reexaminare prevăzută la articolul 5 alineatul (2) din Regulamentul nr. 1560/2003 constituie un termen imperativ pentru statul membru solicitat, a cărui nerespectare atrage responsabilitatea acestui stat membru pentru examinarea cererii de protecție internațională.

78. Înainte de a examina această întrebare, este necesar să se examineze natura procedurii instituite prin articolul 5 alineatul (2) din Regulamentul nr. 1560/2003, precum și eventuala sa bază juridică [31].

79. Din considerentul (1) al Regulamentului nr. 1560/2003 rezultă că acest regulament are ca obiect stabilirea anumitor modalități concrete de punere în aplicare efectivă a Regulamentului Dublin III „astfel încât să faciliteze cooperarea dintre autoritățile statelor membre competente cu punerea în aplicare a regulamentului menționat în ceea ce privește transmiterea și prelucrarea cererilor în scopul preluării sau reprimirii, a cererilor de informații și de executare a transferurilor”.

80. Astfel cum arată guvernul maghiar, „Regulamentul nr. 1560/2003 nu are ca obiect stabilirea de reguli în materie de responsabilitate care nu ar fi stabilite în Regulamentul [Dublin III]” [32].

81. Astfel, procedura de reexaminare stabilită prin Regulamentul nr. 1560/2003 nu este prevăzută în mod expres în Regulamentul Dublin III, care, astfel cum subliniază guvernul german în răspunsul său la întrebările scrise adresate de Curte, nu conține nicio abilitare expresă pentru punerea în aplicare a unei astfel de proceduri [33]. Chiar articolul 5 alineatul (2) din Regulamentul nr. 1560/2003 prevede că procedura pe care o instituie este o procedură suplimentară al cărei scop, în opinia noastră, este să permită o mai bună aplicare a Regulamentului Dublin III [34]. Aceasta implică faptul că o cerere de reexaminare nu constituie o nouă cerere de preluare sau de reprimire [35]. În plus, regulile de determinare a statului membru responsabil de examinarea unei cereri de protecție internațională sunt stabilite numai de Regulamentul Dublin III [36].

31 Astfel, prin scrisoarea sa din 16 octombrie 2017 adresată persoanelor interesate menționate la articolul 23 din statutul său, Curtea le-a chestionat cu privire la temeiul juridic al procedurii suplimentare de reexaminare instituite prin articolul 5 alineatul (2) din Regulamentul nr. 1560/2003. Reclamantul din litigiul principal în cauza C-48/17 consideră că Regulamentul Dublin III nu conferă Comisiei competențe de a introduce o procedură de reexaminare. Guvernul german susține că, dacă Regulamentul Dublin III nu conține o abilitare expresă pentru adoptarea procedurii de reexaminare, Regulamentul nr. 1560/2003 „precizează în [considerentul (1)] că trebuie definite modalități specifice necesare aplicării eficiente a Regulamentului Dublin III. Obiectivul este mai ales cel de a facilita «prelucrarea» cererii. Articolul 5 din Regulamentul [nr. 1560/2003], care conține dispoziții privind prelucrarea cererilor în cazul respingerii acestora, intră de asemenea sub incidența acestui obiectiv”. În ședința din 16 ianuarie 2018, reclamantul din litigiul principal în cauza C-48/17 a declarat că el considera că temeiul juridic al procedurii de reexaminare în cauză nu putea fi articolul 29 alineatul (4) din Regulamentul Dublin III. În cadrul ședinței, Comisia a susținut că articolul 17 alineatul (3) din Regulamentul Dublin II [care corespunde în mod imperfect articolului 21 alineatul (3) din Regulamentul Dublin III], precum și articolul 29 alineatul (4) din Regulamentul Dublin III constituiau temeiul juridic al articolului 5 alineatul (2) din Regulamentul nr. 1560/2003. În această privință, guvernul neerlandez a confirmat observațiile Comisiei.

32 A se vedea punctul 17 din observațiile prezentate de guvernul maghiar.

33 Nu mai mult decât Regulamentul Dublin II.

34 Și Regulamentul Dublin II în trecut. A se vedea în acest sens considerentul (1) al Regulamentului nr. 1560/2003.

35 Considerăm, în conformitate cu articolul 21 alineatul (1) și cu articolul 23 alineatul (1) din Regulamentul Dublin III, precum și cu Hotărârea din 26 iulie 2017, Mengesteab (C-670/16, EU:C:2017:587, punctul 67), că, în urma unui răspuns negativ din partea statului membru solicitat, statul membru solicitant poate prezenta o nouă cerere de preluare sau de reprimire, *cu condiția ca termenele imperative stabilite la articolele 21 și 23 din Regulamentul Dublin III să fie respectate*. Rezultă că posibilitatea cererilor de preluare sau reprimire concomitente poate fi luată în considerare, cel puțin în teorie. Or, în cazul în care termenele în cauză au expirat, statul membru solicitant nu mai poate depune o astfel de cerere. În răspunsul Comisiei la întrebările scrise ale Curții se precizează că „[p]rocedura cererii de reexaminare este utilizată într-un număr semnificativ de cazuri (2 903 cereri în 2015, 8 442 în 2016) și se finalizează prin acceptare în aproximativ o treime din cazuri (în cazul a 1 019 cereri formulate în 2015 și a 2 489 de cereri formulate în 2016)”.

36 Astfel cum vom indica la punctul 111 din prezentele concluzii, statul membru solicitat în temeiul articolului 5 alineatul (2) din Regulamentul nr. 1560/2003 nu este responsabil de examinarea unei cereri de protecție internațională decât dacă acceptă *în mod explicit* această responsabilitate într-un termen rezonabil.

82. Este adevărat că, potrivit articolului 5 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1560/2003, statul membru solicitat, sesizat cu o cerere de preluare sau de reprimire, trebuie să își motiveze refuzul, alineatul (2) al aceluiași articol prevăzând că, atunci când statul membru solicitant consideră că un astfel de refuz are la bază o apreciere greșită sau când poate prezenta dovezi suplimentare, acesta poate solicita reexaminarea cererii sale într-un termen imperativ [37] de trei săptămâni de la primirea răspunsului negativ [38]. Aceeași dispoziție prevede, în plus, că statul membru solicitat „*depune eforturi* [39] să răspundă în termen de două săptămâni” [40].

83. Adăugăm două considerații suplimentare. În primul rând, pe lângă faptul că, potrivit chiar modului de redactare a textului, termenul de două săptămâni nu este imperativ [41], articolul 5 alineatul (2) din Regulamentul nr. 1560/2003 nu acordă nicio consecință juridică nici nerespectării acestui termen, nici absenței unui răspuns la o cerere de reexaminare [42]. Astfel, articolul 5 alineatul (2) din Regulamentul nr. 1560/2003 nu prevede, spre deosebire de articolul 22 alineatul (7) și de articolul 25 alineatul (2) din Regulamentul Dublin III că statul membru solicitat este obligat să preia sau să reprimească persoana în cauză.

37 În această privință, modul de formulare a textului nu lasă nicio îndoială în ceea ce privește utilizarea termenilor obligatorii: „[a]ceastă opțiune *trebuie* exercitată în termen de trei săptămâni de la primirea răspunsului negativ”.

38 La punctul 53 din observațiile sale, Comisia observă că „Regulamentul Dublin III și Regulamentul nr. 1560/2003, adoptat în vederea punerii în aplicare a acestuia, conțin o serie de termene clar obligatorii, însă nu toată procedura este guvernată de termene obligatorii. Acesta este și motivul precis pentru care nu se poate adopta o interpretare care este contrară unui text clar. În cazul prevăzut la articolul 5 alineatul (2) din Regulamentul [nr. 1560/2003], pot exista într-adevăr situații în care autoritățile din statul membru solicitat trebuie să examineze cazuri complexe, legate, de exemplu, de minori neînsoțiți, precum și de alți eventuali membri de familie; în astfel de situații, un termen scurt și obligatoriu ar fi contrar obiectivului ca statul membru responsabil să fie desemnat în mod corect. Prin urmare, există un argument politic la baza modului clar de redactare a articolului 5 alineatul (2) din Regulamentul nr. 1560/2003”.

39 În versiunile în limba spaniolă: „se esforzará”, în limba daneză: „bestraeber”, în engleză: „shall endeavour”, în limba italiană: „procura di”, în limba maghiară: „törekszik” și în limba neerlandeză: „zich beijveren”.

40 Ca și Comisia, considerăm că termenul „depune eforturi” și „expresiile similare utilizate în majoritatea covârșitoare a versiunilor lingvistice ale regulamentului sunt absolut clare” și nu impun nicio obligație de a răspunde în două săptămâni (a se vedea punctele 51 și 52 din observațiile acesteia). Reclamantul din litigiul principal în cauza C-47/17 consideră că termenul „zich beijveren” („depune eforturi”), astfel cum figurează în versiunea în limba neerlandeză a articolului 5 alineatul (2) din Regulamentul nr. 1560/2003, nu poate fi interpretat decât în sensul că statul membru solicitat este ținut de o obligație de a depune toate eforturile. Obligația de a depune toate eforturile nu poate însemna că statul membru solicitat *trebuie* să răspundă (a se vedea punctul 3.1 din observațiile sale). Guvernul neerlandez consideră că termenul de două săptămâni menționat la articolul 5 alineatul (2) din Regulamentul nr. 1560/2003 nu este un termen imperativ și că statul membru solicitat nu este obligat să răspundă în două săptămâni (a se vedea punctele 36-38 din observațiile acesteia). Potrivit guvernului Regatului Unit, „statul membru solicitat trebuie să încerce să răspundă în termen de două săptămâni, dar [acesta] nu este obligat să facă acest lucru. […] Termenul «depune eforturi» ar fi lipsit de orice semnificație dacă statul membru solicitat ar fi supus unei obligații absolute de a răspunde în termen de două săptămâni. Acesta arată că trebuie să se depună eforturi serioase și efective pentru a se răspunde în acest termen, dar recunoaște că acest lucru nu va fi întotdeauna posibil, din diverse motive, cum ar fi, de exemplu, presiunea legată de volumul de cazuri tratate de către statul membru solicitat sau dificultățile legate de fiecare caz avut în vedere. Statul membru solicitat nu este obligat în mod absolut de perioada de două săptămâni menționată. […] În mod similar, situația poate fi diferențiată de unele dintre termenele stabilite în Regulamentul Dublin III: astfel, în temeiul articolului 22 din acest regulament, statul membru solicitat «face cercetările necesare și hotărăște asupra cererii de preluare a solicitantului de azil în termen de două luni de la data la care cererea a fost primită». În conformitate cu articolul 25 alineatul (1), statul membru solicitat «emite o decizie […] cât de curând posibil și în orice caz cel târziu în termen de o lună de la data primirii cererii»”. «*Când legiuitorul Uniunii a dorit să impună o obligație absolută, a făcut acest lucru în termeni foarte clari.* Obligația prevăzută la articolul 5 alineatul (2) din Regulamentul [nr. 1560/2003] are un caracter diferit.” (a se vedea punctele 11, 12 și 14 din observațiile acestuia, sublinierea noastră).

41 Potrivit guvernului neerlandez, acest termen „nu este decât o linie directoare în privința statului membru solicitat”. Potrivit Comisiei, Regulamentul nr. 1560/2003 nu „vizează impunerea unui termen strict imperativ, ci să impună o direcție care ar trebui urmată pe cât posibil”. Prin urmare, este vorba despre un termen cu titlu pur indicativ. Confederația Elvețiană, care a formulat observații numai cu privire la prima întrebare preliminară, este mai puțin categorică, în măsura în care aceasta consideră că „[m]odul de redactare a dispoziției în cauză pledează în sensul că termenul prevăzut la articolul 5 alineatul (2) din Regulamentul [nr. 1560/2003] este doar un termen orientativ și nu este un termen de decădere. Astfel, este clar, în special urmărind anumite versiuni lingvistice ale articolului 5 alineatul (2), […] că obligația [statului membru] solicitat de a răspunde în termen de două săptămâni nu poate fi înțeleasă în sensul că nerespectarea acestui termen trebuie să aibă imediat consecințe juridice. Dimpotrivă, obligația de a «depune eforturi» implică o anumită flexibilitate în timp pentru a răspunde la cererea de reexaminare. Astfel statul solicitat poate răspunde în mod valabil chiar și după încheierea perioadei de două săptămâni. Scopul Regulamentului Dublin III pledează însă în sensul că termenul prevăzut la articolul 5 alineatul (2) din Regulamentul […] nr. 1560/2003 este o *obligație de principiu care trebuie respectată, și nu doar o indicație temporală fără relevanță*”. Sublinierea noastră.

42 Guvernul Regatului Unit subliniază că, „spre deosebire de articolele 22 și 25 din Regulamentul Dublin III, nu există un transfer automat de responsabilitate atunci când un stat membru solicitat nu răspunde […] în termen de două săptămâni […]” (a se vedea punctul 20 din observațiile sale). Potrivit guvernului maghiar, „[se] constată că nici Regulamentul [Dublin III], nici Regulamentul nr. 1560/2003 nu prevăd în mod expres niciun fel de consecințe juridice pentru absența răspunsului la cererea de reexaminare sau pentru depășirea termenului de două săptămâni prevăzut în acest scop și, prin urmare, nicio consecință care ar afecta responsabilitatea pentru examinarea cererii de protecție internațională” (a se vedea punctul 18 din observațiile sale). În răspunsurile sale la întrebările scrise ale Curții, guvernul german consideră că „Regulamentul Dublin III nu prevede nicio consecință juridică în cazul unei lipse de răspuns la cererea de reexaminare a cererii de preluare sau de reprimire. […] Trebuie remarcat faptul că, în absența unui temei juridic în Regulamentul Dublin III, absența unui răspuns nu poate avea drept consecință un transfer de responsabilitate”.

84. În al doilea rând, Regulamentul Dublin III nu precizează efectele unui răspuns negativ la o cerere de preluare sau de reprimire în termenele stabilite la articolul 22 alineatele (1) și (6), precum și la articolul 25 alineatul (1) din Regulamentul Dublin III. În opinia noastră, procedura de reexaminare prevăzută la articolul 5 alineatul (2) din Regulamentul nr. 1560/2003 nu face decât să instituie o consultare sau un dialog structurat între statul membru solicitant și statul membru solicitat în urma unui astfel de răspuns negativ pentru a facilita, în conformitate cu Regulamentul Dublin III, determinarea statului membru responsabil și, prin aceasta, îndeplinirea obiectivelor urmărite de Regulamentul Dublin III. În cazul în care această procedură suplimentară se încheie într-un termen rezonabil și, prin urmare, nu aduce atingere obiectivului prelucrării rapide a cererilor de protecție internațională în interesul atât al solicitanților de azil, cât și al statelor participante, aceasta constituie un instrument care susține aplicarea eficientă a Regulamentului Dublin III. În opinia noastră, absența oricărui caracter imperativ al articolului 5 alineatul (2) din Regulamentul nr. 1560/2003[43] și obiectivul său de a facilita aplicarea Regulamentului Dublin III permit evitarea oricărei obiecții de invaliditate.

85. În consecință, considerăm că la prima întrebare preliminară trebuie să se răspundă în mod negativ: deși statul membru solicitat trebuie să depună eforturi să răspundă în termen de două săptămâni la o cerere de reexaminare prevăzută la articolul 5 alineatul (2) din Regulamentul nr. 1560/2003, acesta nu are obligația juridică de a răspunde în acest termen. În plus, articolul 5 alineatul (2) din Regulamentul nr. 1560/2003 nu prevede nicio consecință juridică în cazul absenței unui răspuns la o cerere de reexaminare în acest termen.

C. Cu privire la a doua întrebare preliminară

86. Prin intermediul celei de a doua întrebări, care este adresată în cazul în care răspunsul la prima întrebare este negativ, instanța de trimitere ridică problema dacă, având în vedere articolul 5 alineatul (2) ultima teză din Regulamentul nr. 1560/2003, trebuie aplicat termenul maxim de o lună prevăzut la articolul 25 alineatul (1) din Regulamentul Dublin III.

87. Articolul 5 alineatul (2) din Regulamentul nr. 1560/2003 prevede un termen imperativ de trei săptămâni pentru depunerea unei cereri de reexaminare și un termen de recomandare de două săptămâni pentru a răspunde la aceasta. Trebuie remarcat faptul că ultima teză a acestei dispoziții prevede că în niciun caz termenele prevăzute la articolul 22 alineatele (1) și (6) și la articolul 25 alineatul (1) din Regulamentul Dublin III[44] nu sunt extinse sau modificate prin procedura „suplimentară” pe care acesta o prevede.

88. Astfel, procedura de reexaminare este în mod clar distinctă de procedurile de preluare și reprimire prevăzute în Regulamentul Dublin III și nu are niciun impact asupra termenelor stabilite de dispozițiile acestui regulament.

43 Astfel cum rezultă din însăși formularea acestei dispoziții, în special termenul „depune eforturi”.

44 Articolul 5 alineatul (2) din Regulamentul nr. 1560/2003 prevede că „[s]tatul membru solicitat depune eforturi să răspundă în termen de două săptămâni. În orice caz, această procedură suplimentară nu extinde termenele prevăzute la *articolul 18 alineatele (1) și (6) și la articolul 20 alineatul (1) litera (b) din Regulamentul [Dublin II*]”. Sublinierea noastră. Articolul 18 alineatele (1) și (6) și articolul 20 alineatul (1) litera (b) din Regulamentul Dublin II corespund articolului 22 alineatele (1) și (6) și articolului 25 alineatul (1) din Regulamentul Dublin III.

89. Având în vedere această distincție clară și sigură, considerăm că termenele prevăzute la articolul 5 alineatul (2) din Regulamentul nr. 1560/2003 nu sunt în special modificate prin procedura de reprimire prevăzută la articolul 25 din Regulamentul Dublin III[45]. În consecință, termenele prevăzute la articolul 25 din Regulamentul Dublin III nu pot fi transpuse în procedura de reexaminare prevăzută la articolul 5 alineatul (2) din Regulamentul nr. 1560/2003.

90. În consecință, considerăm că răspunsul la a doua întrebare preliminară ar trebui să fie negativ: termenul maxim de o lună prevăzut la articolul 25 alineatul (1) din Regulamentul Dublin III nu este aplicabil în cadrul procedurii de reexaminare prevăzute la articolul 5 alineatul (2) din Regulamentul nr. 1560/2003.

D. Cu privire la a treia și la a patra întrebare preliminară

91. Prin intermediul celei de a treia întrebări, care este adresată în cazul unui răspuns negativ la a doua întrebare, instanța de trimitere ridică problema dacă statul membru solicitat dispune de un termen rezonabil pentru a răspunde la cererea de reexaminare. Prin intermediul celei de a patra întrebări, care este adresată în cazul unui răspuns afirmativ la a treia întrebare, instanța de trimitere ridică problema dacă o durată de șapte săptămâni și jumătate[46] sau de șase luni[47] constituie o durată rezonabilă. În cazul unui răspuns negativ la a patra întrebare, instanța de trimitere ridică problema ce trebuie să se înțeleagă prin „termen rezonabil”.

92. Având în vedere conexitatea acestora, considerăm oportun ca aceste două întrebări să fie examinate împreună.

93. Articolul 5 alineatul (2) din Regulamentul nr. 1560/2003 prevede că statul membru solicitat trebuie *să depună eforturi* să răspundă la o cerere de reexaminare în termen de două săptămâni. Prin acest îndemn, statul membru solicitat este invitat să acționeze în spiritul cooperării pentru a determina rapid statul membru responsabil[48]. Este evident că, în cazul în care statul membru solicitat nu respectă acest termen indicativ, el trebuie totuși să răspundă la o cerere de reexaminare într-un termen rezonabil, pentru a nu compromite obiectivul determinării rapide a statului membru responsabil de prelucrarea cererilor de protecție internațională și pentru a respecta principiul bunei administrări, precum și principiul efectivității.

45 Comisia consideră că aceste termene nu pot fi, așadar, extinse și nici nu pot „conduce la un transfer de responsabilitate. *Cu alte cuvinte, acest lucru înseamnă că, după primirea unui răspuns negativ în sensul articolului 5 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1560/2003, un stat membru solicitat nu mai poate deveni responsabil decât în cazul în care acceptă el însuși. Acest lucru se explică prin faptul că o solicitare de reexaminare nu este o nouă solicitare de reprimire*. O cerere de reexaminare obligă statului membru solicitat să analizeze situația și să verifice dacă acesta își susține răspunsul negativ, nimic mai mult. O interpretare diferită ar fi, de altfel, contrară ierarhiei normelor, deoarece ar însemna ca un regulament de punere în aplicare să deroge la un regulament de bază”. Sublinierea noastră.

46 Cauza C-48/17.

47 Cauza C-47/17. În cauzele conexate C-47/17 și C-48/17, instanța de trimitere arată că articolul 31 alineatul (3) din Directiva 2013/32 prevede că „[s]tatele membre se asigură că procedura de examinare a cererii de azil se încheie în termen de șase luni de la depunerea cererii. Prin urmare, nu ar fi logic să se considere că durata reexaminării, în temeiul articolului 5 alineatul (2) din Regulamentul [nr. 1560/2003], a stabilirii statului membru responsabil pentru examinarea cererii de azil poate fi superioară termenului stabilit pentru luarea unei decizii cu privire la cererea de azil în sine, care trebuie să fie luată încă după ce s-a hotărât cu privire la întrebarea care este statul membru responsabil de prelucrarea cererii”. Considerăm, în conformitate cu observațiile noastre de la punctul 75 din prezentele concluzii, că termenele prevăzute în Directiva 2013/32 și în special la articolul 31 alineatul (3) din aceasta sunt în mod clar diferite de cele stabilite prin Regulamentul Dublin III și, în consecință, de cele prevăzute de Regulamentul nr. 1560/2003.

48 Astfel, în conformitate cu principiul cooperării loiale, prevăzut la articolul 4 alineatul (3) TUE, statele membre trebuie în special să faciliteze îndeplinirea de către Uniune a misiunii sale.

94. Prin urmare, ceea ce constituie un termen rezonabil în cadrul aplicării articolului 5 alineatul (2) din Regulamentul nr. 1560/2003 nu poate fi stabilit în prealabil și trebuie apreciat de la caz la caz în funcție de circumstanțele speciale [49] ale speței, respectând totodată necesitatea de celeritate care constituie principiul director al Regulamentului Dublin III [50]. Dat fiind că această analiză impune o apreciere factuală a circumstanțelor în discuție, considerăm că este de competența instanței de trimitere să aprecieze într-un anumit caz, având în vedere toate circumstanțele relevante [51], dacă statul membru solicitat a respectat un termen rezonabil pentru a răspunde la o cerere de reexaminare. În schimb, după cum va reieși din răspunsul nostru la a cincea și la a șasea întrebare preliminară, absența unui răspuns în termen rezonabil la o cerere de reexaminare implică faptul că statul membru solicitant trebuie să își asume responsabilitatea pentru examinarea cererii de protecție internațională [52].

95. Cu toate acestea, trebuie amintit că articolul 5 alineatul (2) din Regulamentul nr. 1560/2003 nu prevede nicio consecință juridică pentru nerespectarea termenului de două săptămâni sau a unui termen rezonabil pentru statul membru solicitat.

96. Rezultă din cele de mai sus că trebuie să se răspundă la a treia și la a patra întrebare preliminară că statul membru solicitat trebuie să depună eforturi să răspundă la o cerere de reexaminare în termen de două săptămâni și, în orice caz, într-un termen rezonabil. Este de competența instanței de trimitere să determine, în fiecare caz concret, după ce a apreciat toate circumstanțele relevante, dacă termenul de răspuns al statului membru solicitat a fost rezonabil.

E. Cu privire la a cincea și la a șasea întrebare preliminară

1. Argumente

97. Prin intermediul celei de a cincea și al celei de a șasea întrebări, instanța de trimitere ridică problema consecințelor absenței unui răspuns al statului membru solicitat la cererea de reexaminare și, mai precis, dacă, în acest caz, responsabil de examinarea unei cereri de protecție internațională este statul membru solicitant sau statul membru solicitat.

98. Reclamantul din litigiul principal în cauza C-47/17 consideră că, în cazul în care statul membru solicitat nu răspunde în termen de două săptămâni [53] sau nu răspunde, statul membru solicitant devine definitiv responsabil pentru prelucrarea cererii de azil. Acesta consideră că, „[î]ntrucât consecințele adoptării cu întârziere a unei decizii privind o cerere inițială de reprimire sunt prevăzute *în mod expres* la articolul 25 alineatul (2) din Regulamentul [Dublin III], această dispoziție nu se poate aplica *implicit* procedurii de reexaminare. Prin urmare, trebuie […] să se concluzioneze că, din moment ce transferul de responsabilitate către statul membru este extrem de radical, numai o dispoziție expresă poate prevedea acest transfer. În lipsa unei dispoziții specifice potrivit căreia, în cadrul unei cereri de reexaminare, absența unui răspuns ar determina responsabilitatea statului membru solicitat, statul

49 Potrivit guvernului Regatului Unit, „[n]u este posibil să se stabilească ce reprezintă «o durată rezonabilă», deoarece, prin definiție, acest concept este strâns legat de fapte. Ceea ce este rezonabil depinde de context” (a se vedea punctul 22 din observațiile sale).

50 În cauza C-47/17, autoritățile germane *nu au răspuns cererii de reexaminare a secretarului de stat din 14 aprilie 2016*. Trebuie reamintit că, în cauza C-48/17, autoritățile italiene au acceptat, la 26 ianuarie 2016, responsabilitatea examinării cererii de protecție internațională a persoanei în cauză în urma unei cereri de reexaminare din partea secretarului de stat din data de 1 decembrie 2015 și a unei scrisori de revenire din 18 ianuarie 2016, și anume *în mai puțin de două luni* după depunerea cererii respective.

51 Comisia a subliniat ca cu titlu orientativ că faptele și factorii care ar putea fi relevanți pentru această evaluare sunt „în special […] amploarea investigației și etapele necesare pentru examinarea cererii, precum și o eventuală supraîncărcare a activității autorităților competente”. Guvernul neerlandez consideră că „următoarele circumstanțe pot printre altele constitui elemente relevante pentru a răspunde la întrebarea dacă termenul este rezonabil: [1] autoritățile competente ale statului membru solicitant sau ale statului membru solicitat au trebuit să efectueze cercetări ample privind persoana în cauză; [2] autoritățile competente ale statului membru solicitant și ale statului membru solicitat au trebuit să comunice de multe ori, de exemplu pentru a rezolva o divergență de opinii; [3] autoritățile competente din statul membru solicitat s-au confruntat cu un volum de muncă mai mare, cum ar fi, de exemplu, un aflux enorm de solicitanți de azil”.

52 A se vedea punctul 113 din prezentele concluzii.

53 Sau într-un termen rezonabil.

membru solicitant este cel care rămâne responsabil. În plus, [acesta] constată că există o diferență fundamentală între cele două proceduri. Astfel, în cazul unei proceduri de reexaminare, există deja un refuz explicit de reprimire, stabilindu-se astfel responsabilitatea statului membru solicitant. Numai un răspuns pozitiv la o cerere de reexaminare (într-un termen rezonabil), poate totuși determina responsabilitatea statului membru solicitat".

99. În răspunsurile sale la întrebările scrise ale Curții, reclamantul din litigiul principal în cauza C-48/17 [54] consideră că, în cazul unui răspuns negativ al statului membru solicitat la o cerere de preluare sau de reprimire, statul membru solicitant este responsabil de examinarea cererii de protecție internațională. Acesta consideră că împrejurarea că statul membru solicitat își schimbă ulterior opinia și ar fi în viitor dispus să preia sau să reprimească persoana în cauză nu mai poate modifica responsabilitatea pentru examinarea cererii de protecție internațională [55]. Potrivit reclamantului din litigiul principal în cauza C-48/17, statul membru responsabil de examinarea unei cereri de protecție internațională este determinat, după caz, cel târziu după două luni și jumătate, trei luni și jumătate, patru sau cinci luni după introducerea cererii de protecție. Acesta consideră că, în temeiul articolului 31 alineatul (3) din Directiva 2013/32, procedura de examinare trebuie să se încheie în termen de șase luni. În plus, acesta consideră că procedura de reexaminare nu se poate aplica după scurgerea termenelor prevăzute la articolul 22 alineatele (1) și (6) și la articolul 25 alineatul (1) din Regulamentul Dublin III.

100. Reclamantul din litigiul principal în cauza C-48/17 consideră că procedura suplimentară de reexaminare, instituită prin articolul 5 alineatul (2) din Regulamentul nr. 1560/2003, nu a fost adoptată în temeiul articolului 21 alineatul (3), al articolului 23 alineatul (3), al articolului 23 alineatul (4) sau al articolului 24 alineatul (5) din Regulamentul Dublin III, citate drept temei juridic în preambulul Regulamentului nr. 1560/2003. „Dat fiind că Regulamentul Dublin III nu conferă Comisiei competența de a adopta o procedură de reexaminare, articolul 5 alineatul (2) din Regulamentul [nr. 1560/2003] este nevalid întrucât este contrar articolelor 290 și 291 TFUE." Acesta consideră de asemenea că această dispoziție nu este validă pentru motivul suplimentar că procedura de reexaminare pe care o prevede contravine obiectivului expus în considerentul (5) al Regulamentului Dublin III [56] și necesității unei protecții efective a dreptului de azil și a dreptului oricărei persoane de a beneficia, în ce privește problemele sale, de un tratament imparțial, echitabil și într-un termen rezonabil. În sfârșit, acest reclamant consideră că procedura de conciliere prevăzută la articolul 37 din Regulamentul Dublin III nu poate fi aplicată pentru a soluționa dezacorduri în cazul concret al unui solicitant individual de protecție internațională.

101. Potrivit guvernului neerlandez, „[s]tatul membru solicitat, în cazul în care nu furnizează un răspuns în timp util la cererea de reexaminare, nu este desemnat ca stat membru responsabil". „Din lipsa menționării unei astfel de consecințe clare în articolul 5 alineatul (2) din Regulamentul [nr. 1560/2003] rezultă că statul membru solicitat nu devine responsabil de prelucrarea cererii de protecție internațională în caz de depășire a termenului de răspuns." „În mod similar, statul membru solicitant nu devine direct statul membru responsabil în cazul în care statul membru solicitat nu răspunde în termenul prevăzut la articolul 5 alineatul (2) din Regulamentul [nr. 1560/2003]. Nici Regulamentul [nr. 1560/2003] și nici Regulamentul [Dublin III] nu precizează că statul membru solicitant este responsabil în cazul depășirii termenului de răspuns la o cerere de reexaminare."

54 Arătăm că, în cadrul ședinței din 16 ianuarie 2018, acesta a confirmat că, în acțiunea sa din litigiul principal, reclamantul din litigiul principal în cauza C-48/17 solicită examinarea cererii sale de către autoritățile neerlandeze, iar nu de autoritățile italiene.

55 A se vedea prin analogie punctul 59 din Hotărârea din 26 iulie 2017, Mengesteab (C-670/16, EU:C:2017:587).

56 Potrivit considerentului (5) al Regulamentului Dublin III, metoda pentru determinarea statului membru responsabil „ar trebui să se întemeieze pe criterii obiective și echitabile".

102. Același guvern consideră că sistemul instituit de Regulamentul Dublin III implică faptul că „responsabilitatea statului membru solicitant nu decurge neapărat din depășirea termenului prevăzut la articolul 5 alineatul (2) din Regulamentul [nr. 1560/2003]. Astfel, statul membru solicitant are alte opțiuni în cazul în care cererea de reexaminare nu conduce la acceptarea de către statul membru solicitat. […] [S]tatul membru solicitant poate concluziona, de exemplu în lumina unor informații obținute recent, că un alt stat membru este responsabil […]. Aceasta era situația în cauza C-48/17, în care autoritățile neerlandeze au transmis Italiei o cerere de reprimire, pe baza informațiilor primite de la autoritățile elvețiene în răspunsul la o cerere de reprimire. În mod similar, noi informații care indică faptul că un alt stat membru este responsabil pot încă apărea în cursul procedurii de reexaminare. […] Statul membru solicitant va trebui să stabilească mai întâi că, pe baza criteriilor menționate în Regulamentul [Dublin III], nu poate fi desemnat niciun stat membru responsabil sau că transferul către primul stat membru unde a fost introdusă cererea este imposibil. Numai în acel moment statul membru care desfășoară procesul de determinare a statului membru responsabil devine statul membru responsabil (articolul 3 alineatul (2) al treilea paragraf din Regulamentul [Dublin III])."

103. Guvernul Regatului Unit consideră că „răspunsul la o cerere de reexaminare are loc *după* ce a fost deja stabilită problema responsabilității pentru prelucrarea unei cereri de protecție internațională. Prin definiție, statul membru solicitat va fi respins deja cererea de preluare sau de reprimire, atrăgând responsabilitatea statului membru solicitant. Sistemul numit «Dublin III» a îndeplinit, prin urmare, obiectivul urmărit, care este acela de a determina care este statul membru responsabil. Procedura de reexaminare definită la articolul 5 alineatul (2) din Regulamentul [nr. 1560/2003] prevede posibilitatea statului membru solicitant de a contesta decizia statului membru solicitat, dar, fapt care este esențial, numai în contextul în care responsabilitatea a fost deja stabilită".

104. Potrivit guvernului maghiar, „dacă un stat membru nu răspunde la o cerere de reexaminare a unei cereri de reprimire, răspunsul dat explicit sau implicit la cererea de reprimire inițială permite determinarea statului membru care este responsabil de examinarea cererii de protecție internațională. În cazul în care statul membru solicitat nu răspunde în termenul de o lună sau de două săptămâni la cererea de reprimire, atunci, în conformitate cu articolul 25 din Regulamentul [Dublin III], absența unui răspuns al acestuia implică acceptarea cererii menționate și implică în sine obligația de reprimire pentru statul membru solicitat. Se înțelege de la sine însă că un răspuns negativ nu are ca rezultat stabilirea responsabilității statului membru solicitat".

105. Comisia consideră, în conformitate cu răspunsul său la a doua întrebare preliminară, că „un termen nerezonabil de lung în care statul membru solicitat ar fi răspuns la o cerere de reexaminare nu poate conduce la un transfer al responsabilității". Comisia consideră că, „în împrejurări precum cele din litigiul principal în cauza C-47/17, nu se prevede nicio consecință juridică pentru statul membru solicitat în cazul în care acesta nu ar răspunde la cererea de reexaminare în termen de două săptămâni sau într-un interval de timp rezonabil, întrucât acest stat membru ar fi respins deja cererea în scopul reprimirii, în termenul prevăzut la articolul 25 alineatul (1) din Regulamentul [Dublin III] și niciun transfer automat de responsabilitate către statul membru solicitat nu se mai poate opera, din cauza timpului scurs. În împrejurări precum cele din litigiul principal, nu există un transfer suplimentar de răspundere către statul membru solicitant în temeiul Regulamentului [Dublin III] sau al Regulamentului nr. 1560/2003: în cauza C-48/17, răspunderea a fost deja stabilită pe baza acceptării tacite a unei cereri de preluare, în timp ce, în împrejurări precum cele din cauza C-47/17, statul membru solicitant a fost îndreptățit să considere rezultatul pozitiv furnizat de Eurodac drept dovadă de încredere că statul membru solicitat este considerat responsabil ca stat membru al primei cereri de azil.

106. Potrivit Comisiei, „[c]ontrar a ceea ce instanța de trimitere pare să considere, autoritățile neerlandeze nu erau obligate să se declare imediat responsabile la expirarea termenul orientativ de două săptămâni în care statul membru solicitat trebuie să răspundă unei cereri de reexaminare. Țările de Jos nu au adoptat deloc un comportament nerezonabil așteptând timp de mai multe luni ca autoritățile germane să rezolve problema […] pe care le-o ridicau cererile de reexaminare. În cele din urmă, Țările de Jos s-au declarat competente la 14 decembrie 2016, ceea ce poate fi justificat în temeiul articolului 3 alineatul (1) sau al articolului 17 din Regulamentul Dublin III”.

107. În răspunsurile sale la întrebările scrise adresate de Curte, guvernul german consideră că „răspunsul negativ al statului membru solicitat la o cerere de preluare sau de reprimire, în termenele stabilite la articolul 22 alineatele (1) și (6), precum și la articolul 25 alineatul (1) din Regulamentul Dublin III, determină în principiu responsabilitatea statului membru solicitant de a examina cererea de protecție internațională. Această responsabilitate intervine la momentul primirii de către statul membru solicitant a respingerii cererii”. Acesta adaugă că, în cazul în care „statul membru solicitat nu răspunde în termenul de două săptămâni prevăzut la articolul 5 alineatul (2) din Regulamentul [nr. 1560/2003] […] acest lucru nu are drept consecință […] un transfer de responsabilitate către statul membru solicitat. Statul solicitant rămâne în continuare responsabil. În cazul în care nu mai este posibilă să se ceară din nou preluarea sau reprimirea de către statul membru solicitat în cazul unor noi circumstanțe […], data respingerii reexaminării sau expirarea fără succes a termenului de răspuns prevăzut la articolul 5 alineatul (2) din Regulamentul [nr. 1560/2003] justifică încheierea procedurii de reexaminare și declanșează termenul de prelucrare prevăzut la articolul 31 alineatul (3) din Directiva [2013/32]”.

2. Analiză

108. Considerăm că, dat fiind că articolul 22 alineatele (1) și (6) și articolul 25 alineatul (1) din Regulamentul Dublin III nu definesc efectele juridice ale unui răspuns negativ din partea statului membru solicitat cu o cerere de preluare sau de reprimire, statul membru solicitant nu devine în mod automat, în acel moment, responsabil pentru examinarea unei cereri de protecție internațională [57].

109. Astfel, cu condiția respectării termenelor imperative prevăzute la articolele 21 și 23 din Regulamentul Dublin III, statul membru solicitant poate încă prezenta o nouă cerere de preluare sau de reprimire către un alt stat membru decât primul stat membru solicitat, cerere care ar putea conduce eventual la responsabilitatea acestui din urmă stat membru de a examina cererea de protecție internațională.

110. În plus, statul membru solicitant poate, în cazul în care consideră că răspunsul negativ se bazează pe o eroare de apreciere sau în cazul în care dispune de informații suplimentare pe care le poate invoca [58], să solicite, în termen de trei săptămâni de la primirea acestui răspuns, o reexaminare a cererii sale de preluare sau reprimire, în conformitate cu articolul 5 alineatul (2) din Regulamentul nr. 1560/2003.

57 A se vedea punctele 62 și 63 din prezentele concluzii.

58 Trebuie amintit că, în conformitate cu articolul 5 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1560/2003, un răspuns negativ trebuie să fie pe deplin motivat.

3. Acceptarea explicită din partea statului membru responsabil a examinării unei cereri de protecție internațională

111. De asemenea, considerăm că, *cu condiția respectării criteriilor de stabilire a statului membru responsabil enunțate în Regulamentul Dublin III, în special în capitolul III din acesta*, statul membru solicitat în temeiul articolului 5 alineatul (2) din Regulamentul 1560/2003 este responsabil de examinarea unei cereri de protecție internațională dacă acceptă *în mod explicit* această responsabilitate într-un termen rezonabil [59] ținând seama de circumstanțele speciale ale cazului [60].

112. Prin urmare, se pune problema de a stabili ce este un termen rezonabil pentru a răspunde la o cerere de reexaminare. Astfel cum am arătat deja la punctele 94-96 din prezentele concluzii, în opinia noastră, este imposibil să se stabilească *a priori* și în mod abstract ce este un termen rezonabil. Cu toate acestea, pentru a asigura cât mai bine securitatea juridică, este oportun să se dea unele indicații [61] în această privință instanței naționale.

113. Dat fiind că statul membru solicitat a oferit deja un răspuns negativ la o solicitare de preluare sau de reprimire și că răspunsul la cererea de reexaminare trebuie formulat într-un termen indicativ de două săptămâni, considerăm că, în cazul în care nu se răspunde la o cerere de reexaminare care se referă la aceeași persoană în decurs de mai mult de o lună, termen care ar putea fi extins la două luni în situații excepționale, statul membru solicitant trebuie să își asume responsabilitatea de a examina cererea de protecție internațională. În schimb, în cazul în care statul membru solicitat acceptă în mod explicit această responsabilitate într-un termen rezonabil, acesta devine responsabil de examinarea unei cereri de protecție internațională.

114. În această privință, reamintim că, în cauza C-48/17, autoritățile italiene au acceptat la 26 ianuarie 2016 responsabilitatea de a examina cererea de protecție internațională a persoanei în cauză ca urmare a unei cereri de reexaminare din partea secretarului de stat din data de 1 decembrie 2015 și a unei scrisori de revenire din data de 18 ianuarie 2016, și anume într-un termen de mai puțin de două luni de la depunerea cererii respective.

115. Deși revine instanței de trimitere sarcina de a verifica dacă, în circumstanțele specifice ale prezentei cauze, secretarul de stat a acționat cu celeritatea necesară, considerăm că, atunci când statul membru solicitat acceptă în mod explicit responsabilitatea pentru examinarea cererii de protecție internațională, astfel cum este cazul în speță, statul membru solicitant trebuie să informeze persoana în cauză cu privire la acest aspect în cel mai scurt timp.

116. La 31 martie 2016, autoritățile neerlandeze ar fi informat avocatul reclamantului din litigiul principal în cauza C-48/17 despre intenția lor de a nu prelucra cererea de protecție internațională și de a o transfera în Italia, adică la mai mult de două luni de la data acceptării de către autoritățile italiene, la 26 ianuarie 2016, a responsabilității pentru examinarea cererii de protecție internațională.

117. Considerăm, sub rezerva verificării de către instanța de trimitere, că autoritățile neerlandeze nu au acționat în această privință cu celeritatea necesară. Dacă este cazul, este de competența instanței de trimitere să aplice sancțiunile prevăzute de dreptul național.

59 Trebuie amintit că termenul de două săptămâni este doar orientativ. În plus, în opinia noastră, un răspuns în timp util este echivalent cu un răspuns într-un termen rezonabil.

60 În acest moment, statul membru solicitat devine responsabil pentru examinarea cererii de protecție internațională. În plus, de la acceptarea explicită a statului membru solicitat, în conformitate cu articolul 29 din Regulamentul Dublin III, începe să curgă perioada de șase luni pentru efectuarea transferului persoanei în cauză.

61 Care nu ar putea fi în nici un caz interpretate ca limite imperative maxime.

4. Absența unui răspuns din partea statului membru solicitat la o cerere de reexaminare

118. Întrucât articolul 5 alineatul (2) din Regulamentul nr. 1560/2003 nu prevede nicio consecință juridică în cazul absenței unui răspuns din partea statului membru solicitat la o cerere de reexaminare într-un termen rezonabil, această absență a unui răspuns nu echivalează cu acceptarea de către respectivul stat membru a responsabilității de a examina o cerere de protecție internațională.

119. În opinia noastră, dacă statul membru solicitat nu răspunde [62] la o cerere de reexaminare într-un termen rezonabil sau dacă refuză să accepte responsabilitatea pentru examinarea cererii de protecție internațională [63], statul membru solicitant este responsabil [64] pentru această examinare și trebuie să informeze persoana în cauză în cel mai scurt timp, sub sancțiunea rămânerii într-un un fel de vid juridic [65] în care nici statul membru solicitant, nici statul membru solicitat nu ar fi responsabile de examinarea cererii sale de protecție internațională. O astfel de situație ar fi total inacceptabilă în cadrul „sistemului Dublin III”, caracterizat prin necesitatea de a asigura securitatea juridică în ceea ce privește determinarea statului membru responsabil de prelucrarea unei cereri de protecție internațională și care, astfel, impune o condiție de celeritate.

120. Trebuie remarcat că, în cauza C-47/17, au trecut opt luni între cererea de reexaminare a secretarului de stat adresată autorităților germane la 14 aprilie 2016 și data de 14 decembrie 2016, la care Regatul Țărilor de Jos s-a declarat în cele din urmă responsabil pentru prelucrarea cererii de protecție internațională [66], întrucât autoritățile germane nu răspunseseră la cererea de reexaminare [67].

121. Considerăm, sub rezerva verificării de către instanța de trimitere, că acest termen este disproporționat și nu poate fi justificat, chiar în cazul în care statele membre se confruntă cu un aflux masiv de solicitanți de protecție internațională, sub sancțiunea unei sancțiuni financiare, astfel cum este prevăzută în legislația națională.

122. Rezultă din ceea ce precedă că la cea de a cincea și a șasea întrebare trebuie să se răspundă după cum urmează:

– dat fiind că articolul 22 alineatele (1) și (6) și articolul 25 alineatul (1) din Regulamentul Dublin III nu definesc efectele juridice ale unui răspuns negativ al statului membru solicitat cu cerere de preluare sau de reprimire, statul membru solicitant nu devine automat, la acel moment, responsabil de examinarea unei cereri de protecție internațională;

– cu condiția respectării termenelor imperative prevăzute la articolele 21 și 23 din Regulamentul Dublin III, statul membru solicitant poate încă prezenta o nouă cerere de preluare sau reprimire către un alt stat membru decât primul stat membru solicitat, care ar putea conduce eventual la stabilirea responsabilității acestuia din urmă pentru examinarea cererii de protecție internațională;

– în urma unui răspuns negativ la o cerere de preluare sau de reprimire în termenele stabilite la articolul 22 alineatele (1) și (6), precum și la articolul 25 alineatul (1) din Regulamentul Dublin III, în cazul în care statul membru solicitat cu o cerere de reexaminare în temeiul articolului 5

62 Considerăm că, în cazul în care un răspuns poate invoca circumstanțe generale, cum ar fi un aflux mare de solicitanți de protecție internațională, acesta trebuie în orice caz să vizeze în mod specific persoana în cauză.

63 Această situație nu este în discuție în cauzele principale.

64 Prin forța lucrurilor.

65 Sau cel puțin într-o situație de „incertitudine juridică”.

66 Trebuie amintit că reclamantul din litigiul principal în prezenta cauză a început o grevă a foamei și a setei și a introdus o acțiune în fața instanței de trimitere din cauza întârzierii stabilirii statului membru responsabil pentru examinarea cererii sale de protecție internațională.

67 În cazul specific al reclamantului din litigiul principal în cauza C-47/17, pare că nu a existat o revenire către autoritățile germane. În plus, se dovedește că, în pofida contactelor dintre autoritățile neerlandeze și germane privind prelevarea de amprente digitale pentru sistemul Eurodac, procedura de conciliere prevăzută în articolul 37 din Regulamentul Dublin III nu a fost inițiată. Astfel, potrivit Comisiei, această procedură este prevăzută pentru cazurile de dezacord persistent între statele membre cu privire la un aspect legat de aplicarea Regulamentului Dublin III. Aceasta observă că procedura *nu a fost încă aplicată niciodată*.

alineatul (2) din Regulamentul nr. 1560/2003 acceptă în mod explicit într-un termen rezonabil responsabilitatea pentru examinarea cererii de protecție internațională, acesta va fi responsabil de examinarea acesteia și trebuie să informeze persoana în cauză în cel mai scurt timp;

– în schimb, dacă statul membru solicitat nu răspunde la cererea de reexaminare într-un termen rezonabil sau dacă refuză să accepte responsabilitatea pentru examinarea cererii de protecție internațională, statul membru solicitant va fi responsabil pentru această examinare și va trebui să informeze persoana în cauză cu privire la acest fapt în cel mai scurt timp.

VI. Concluzie

123. În lumina tuturor considerațiilor de mai sus, propunem Curții să răspundă la întrebările preliminare adresate de rechtbank Den Haag zittingsplaats Haarlem (Tribunalul din Haga, locul ședinței Haarlem, Țările de Jos) după cum urmează:

– „Deși statul membru solicitat trebuie să depună eforturi să răspundă în termen de două săptămâni la o cerere de reexaminare prevăzută la articolul 5 alineatul (2) din Regulamentul (CE) nr. 1560/2003 al Comisiei din 2 septembrie 2003 de stabilire a normelor de aplicare a Regulamentului (CE) nr. 343/2003 al Consiliului de stabilire a criteriilor și mecanismelor de determinare a statului membru responsabil de examinarea unei cereri de azil prezentate într-unul dintre statele membre de către un resortisant al unei țări terțe, acesta nu are obligația juridică de a răspunde în acest termen. În plus, articolul 5 alineatul (2) din Regulamentul nr. 1560/2003 nu prevede nicio consecință juridică în cazul absenței unui răspuns la o cerere de reexaminare în termenul menționat;

– termenul maxim de o lună prevăzut la articolul 25 alineatul (1) din Regulamentul (UE) nr. 604/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 26 iunie 2013 de stabilire a criteriilor și mecanismelor de determinare a statului membru responsabil de examinarea unei cereri de protecție internațională prezentate într-unul dintre statele membre de către un resortisant al unei țări terțe sau de către un apatrid nu este aplicabil în cadrul procedurii de reexaminare prevăzute la articolul 5 alineatul (2) din Regulamentul nr. 1560/2003;

– statul membru solicitat trebuie să depună eforturi să răspundă la o cerere de reexaminare în temeiul articolului 5 alineatul (2) din Regulamentul nr. 1560/2003 în termen de două săptămâni și, în orice caz, într-un termen rezonabil. Este de competența instanței de trimitere să determine, în fiecare caz concret, după ce a apreciat toate circumstanțele relevante, dacă termenul de răspuns al statului membru solicitat a fost rezonabil;

– dat fiind că articolul 22 alineatele (1) și (6) și articolul 25 alineatul (1) din Regulamentul nr. 604/2013 nu definesc efectele juridice ale unui răspuns negativ al statului membru solicitat cu o cerere de preluare sau de reprimire, statul membru solicitant nu devine automat, la acel moment, responsabil de examinarea cererii de protecție internațională. Cu condiția respectării termenelor imperative prevăzute la articolele 21 și 23 din Regulamentul nr. 604/2013, statul membru solicitant poate încă prezenta o nouă cerere de preluare sau reprimire către un alt stat membru decât primul stat membru solicitat, care va putea conduce eventual la stabilirea responsabilității acestuia din urmă pentru examinarea cererii de protecție internațională. În urma unui răspuns negativ la o cerere de preluare sau de reprimire în termenele stabilite la articolul 22 alineatele (1) și (6) și la articolul 25 alineatul (1) din Regulamentul nr. 604/2013, dacă statul membru solicitat cu o cerere de reexaminare în temeiul articolului 5 alineatul (2) din Regulamentul nr. 1560/2003 acceptă în mod explicit într-un termen rezonabil responsabilitatea pentru examinarea cererii de protecție internațională, acesta va fi responsabil de examinarea acesteia și trebuie să informeze persoana în cauză în cel mai scurt timp. În schimb, dacă statul membru solicitat nu răspunde la cererea de reexaminare într-un termen rezonabil sau dacă acesta refuză să

accepte responsabilitatea pentru examinarea cererii de protecție internațională, statul membru solicitant va fi responsabil de această examinare și va trebui să informeze persoana în cauză cu privire la acest fapt în cel mai scurt timp.”